

RAVISII

OFFICINA

1-2

Estante

72

Plúteo

CORNVCO-
PIAE IOANNIS
RAVISII TEXTORIS
Epitome,

*Qua res, quibus orbis locis abundè proueniant,
alphabetico ordine complectens.*

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTYN.

VENETIIS, Apud Ioannem Gryphum
M D L X I I.

R. F.

*Amphitryoniadem mouit Calydonius annis
Fortia pro molli praelia Marte gerens.
Non tulit Alcides inuictum tam male uinci,
Quam bene uictori Deianira fuit.
Dum fugit in formas, tauriq; in imagine pugnat,
Et uictus mugit trux Achelous humi.
Iam simul & pulchram cum cornu perdit amicam:
Non nihil at laudis frons lacerata dedit.
Fudit opes uarias pleno bona copia cornu,
Et sacrata suis pendet ad usque tholis.
Quam reparat Textor totum dum permeat orbem,
Omnia perlustrans, ut meliora ferat.
Hos texit flores solus quos nouit Apollo,
Quosque suis ortis clara Minerva legit.
Victor Alexicacus domitor uirtute laborum
Pandit Textori, quod uia laudis eat.*

AD DOCTISSIMVM²
uirum Blasium Madronetum
Rauisij Textoris

EPIGRAMMA.

*N*ulla ne librorum poterit satiare su-
pellex,
Nulla tuam Blasi bibliotheca sitim?
Non adeo feruet, quem lasit aqua-
tica dispas,
Aut bibitis Hydrops insaturatus aquis:
Vt tibi perpetuis studiis furiosa cupido
Crescit, & ad Musas impetuosus amor.
Si facis hoc, multo ut possis ditescere lucro,
Magnarumq; tibi crescat aceruus opum;
Desine: te noster poterit saturare libellus,
Sis licet immmani Crassus auaritia,
Omnia munifico dabit hanc tibi copia cornu.
Et Phrygio poteris ditior esse Mida.
Vis aurum & gemmas? Est gemmis diues & auro.
Vis ferrum & chalybem? ferrum habet, & chalibē.
Fingere uis statuas? Bimaris dabit æra Corinthi.
Quæris habere rosas? floret ubique rosis.
Vis armenta? dabit Spartani armenta Galesi.
Quæris mella? dabit quidquid Hymettus habet.

*Vnge uis crines, uel corpus aromate? plena est.
Quæris aues? auihus plena & operta sonat.
Quæris opes alias? Rhodium tibi proferet imbrem.
Vis cerasos? cerasis plurima ubique rubet.
Vis menses? Mauri citrum tibi mittet Atlantis.
Pruna? dabit quidquid prisca Damascus alit.
Dat cedros Libani, dat quas parit Ida, cupressos,
Cynnama, quæ mittit diues odoris Arabs.
Lucrini conchas, Graiæ Sicyonis alutam,
Hic dabit Argos equos, India diues ebur.
Electrum Aethiopes, fruges Cerealis Eleusis,
Hybla fauos, flores Enna, uetusque Samos.
Ostrum antiqua Tyros, lanas imbelles Tarentum,
Sassina lac, Memphis flamina, Sparta canes.
Ne tua maiores remorentur seria nugæ,
Hoc licet exiguo munere diues eris.
Non tot opes habuit Babylon, non prisca Corinthus:
Non tot sceptriferi possidet arca Iouis.*

CORNVCOPIAE

Ioannis Rauisij Textoris

Epitomè.

P R A E F A T I O.

ON video, unde sequens opusculum (quod à rerum multitudine CORNVCOPIAE appellare libuit) commodius, ac decenter magis auspicari liceat, quam ab Auro. Scribit Plinius, Senatam Romanum longo tempore exiguum habuisse aurum: adeo, ut quum à Gallis capta urbe pax emeretur, non plus, quam mille pondo dari potuerint. Homerus scribit, Viros olim crinibus aurum implicuisse: ut nunc frequens est, & peculiare Anglis, aureas catenas collo inuolutas ostentare. Gallos cum auro pugnare solitos Torquatus est indicio. In Quinctiorum familia aurum nec feminas quidem habere moris fuit. Romani, auxiliares externos torquibus aureis donauere, ciuicos non nisi argenteis. Creuit paulatim omnium rerum luxuria, quum homines gustato voluptatis succo lapsi sunt in ebrietatem. nam Bruti temporibus, mulieres pedibus aurum gestare ceperunt, ne dum collo & digitis. Poppæa, Neronis vxor, soleas aureas suis equis fecisse legitur. Antonius Triumuir corporis excrementa non nisi ualis aureis excipiebat. Ferunt Agomencelum, Alexandri magni præfectum, aureis clauis crepidas suffixisse. Aureus nummus post annum LXXI percussus est, quam argenteus. Spartacus interdixit castris suis, ne quis aurum haberet, aut argentum. In Tygris alueo oppidum est Babytace, cuius incolæ mortalium soli aurum in odio contrahunt. Esseni quoque (ut idem testatur libro v.) ab occidentali litore sine ulla femina & sine pecunia degunt: quod utinam imitarentur nostrates. non tot insidiis humana uita circumueniretur. non esset tam fre-

CORNVCOPiÆ TEXT.

quens Venenorum vsus. omnes maiore animi tranquillitate viuerent, & profundiore dormirent somno. cessarent, quæ inde enascuntur, belli contagia, neq; aliena prosperitas retorto limaretur oculo. Sed surdis cano. Si me rupe-ro, quod iam inualuit malum non solum non abolebo, sed nec minuiam quidem. Auro nihil igne deperit. propterea aurum est ab incendiis, & rogis durante materia. quinimmo quod sæpius arsit, proficit ad bonitatem. Aurum ubi igne probatum est, vocatur obrizum & purum. si auro liquefcenti gallinarum membra misceantur, consumunt illud in se, ita hoc venenum auri est, inquit Plinius. Verrius apud eundem testis est, Tunica aurea triumphasse Tarquinium Priscum. Nunc veniendum est ad institutum, dicendamq; de iis locis, in quibus plurimum auri quondam repertum est.

LOCA DIVERSIS REBVS ABVNDANTIA.

Auro, & aurifodinis.

Hispaniam metallis omnibus, ne dum auro abundare docet Plin. Metallis (inquit) plumbi, aris, argenti, auri, tota ferme Hispania scatet. Et lib. 33. Vicena (inquit) millia pondo auri, ad hunc modum annis singulis Asturiam, atque Galleciam & Lusitaniam præstare quidam crediderunt, ita vt plurimum Asturia gignat. Item Strabo: Aurum (inquit) argentum, æs, ferrum, nusquam terrarum, neque tantum, neque tam probatum generari ad Tiberii usque tempora compertum est.

Iberia pars est Hispaniæ, quæ intra Iberum fluuium continetur, quam aurifodinis clarum esse, præter quæ iam diximus, docet etiam carmen Papinii lib. 3. Sil. scribentis: Quidquid ab auriferis eiecit Iberia fossis.

Posidonius scribit M. Marcellum exegisse tributum ex Celtiberia Hispaniæ parte ad talenta D. C. Ex quo conie-

ITZÆ EPI TOM E.

4

storum facere est (inquit noster Budæus) Celtiberinam gentem numerosissimam fuisse, & pecunia abundantem. Eandem ob causam Catullus Celtiberiam vocat Cuniculosat: id est Cuniculis, seu fodinis refertam, vbi ait: Cuniculosæ Celtiberiæ fili.

Quis inficiabitur Tolosam Galliæ oppidum auri plurimum habuisse, quum Trogi testimonio, in eo reperta sint auri centum & decem millia pondo, argenti quinquies decies centena millia? Quæ summa quanti sit estimanda, hinc licet obseruare, quod singula pondo minoris centum aureis solatis æstimari nequeant. Hoc autem oppidum quum Q. Cæpio consul diripisset, quisquis ex ea direptione aurum attigit, misero cruciabilique exitu periit, inquit Gellius. vnde natum Adagium, Aurum habere Tolosanum, in Calamitosos.

Dalmatia regio est Illyrica, in qua aurum inuentum est principatu Neronis, tanta quidem copia, vt quinquagenas quotidie libras effunderet. Statius libro 1. Sil. Robora Dalmatico lucent satiata metallo.

Dardæ populi sunt Indiæ, auro fertilissimi, vt Sæta populi argenti. Plin. lib. 6. In eorum regione formicæ aurum ex cauernis egerunt, cuius raptores, si corripiant, lacerant.

Pangæus mons est Thraciæ, quem auri fertilem esse docet Herodotus in Polyhymnia. Hac iter (inquit de Xerxe loquens) præter eos montes à manu dextra relinquens montem Pangæum, magnum atque excelsum, in quo aurea sunt & argentea metalla. Plin. scribit, Auri metalla & conflaturam à Cadmo Phœnice in Pangæo monte reperta.

Capitalia, mons est Indiæ, auri itidem ferax. Plinius libro sexto de Indo loquens: Narce, inquit, deinde quos claudit mons altissimus Indicorum, Capitalia. Huius incolæ alio latere auri & argenti metalla effodiunt.

Italiam auri fertilissimam fuisse contendit Virg. lib. 2. Georg. dicens: Hæc eadem argenti rias, erisque metalla Ostendit venis, atque auro plurima fluxit.

A 4

CORNVCOPIAE TEXT.

Clitarchus apud Plinium testis est Æthiopici maris insulas adeo fuisse opulentas, ut in earum una incolæ equos talentis auri permutarent.

Laureos est regio Atticæ, auri venis frequens. unde natum adagium, Noctua Laureoticæ: de pecuniarum copia. quoniam numismatis Laureoticis de Noctuarum figura infuspebatur. Hoc debemus Erasmo.

Plinius l. 33. cap. 3. scribit, Suanorum gentē auri copia usque adeo abundare, ut regnum ipsius velleribus aureis, trabibusque & columnis aureis & argenteis ubique scateat.

Dathus fuit Thasiarum colonia, quæ quod auri venas habuerit, proverbio sequenti locum fecit, Dathus bonorum. De conferta rerum opulentia, inquit Erasmus.

Thasus insula (cuius incolæ Thasi dicuntur) aurea quondam vocata est a copia auri, quod ibidem effodiebatur.

Inter loca auri feracia, non nulli etiam fluvij numerantur, ut Tagus Hispaniæ, Padus Italiæ, Hebrus Thraciæ, Pactolus Asiæ, Ganges Indiæ: auctore Plin. lib. 33. cap. 4. Quibus adduntur Hermus, Iberus, Idaspes. De Gange, Pamphilus Saxus de laudibus Veronæ: Sic Benacus tuos æquant pater optime pisces, Diuitis ut fulvas marmora Gangis opes, Benacus nomen est lacus. De Hermo. Mart. lib. 8. Non illi satis est turbato sordidus auro Hermus, & Hesperio qui sonat amne Tagus. Hinc opes Hermæ dicuntur a poetis. De Tago, Claudianus lib. 1. in Rufin. Non Tarsesiaci illum satiaret arenis Tempeitas pretiosa Tagi. Item Plin. libro 4. cap. 22. Tagus, inquit, auriferis arenis celebratur.

De Pactolo, Claud. in Panegyri Probi: Quantus per Lydia culta Despumat rutilas diues Pactolus arenas.

Iberus quoque Hispaniæ fluvius auriamenta quandoque fertur habuisse. unde Claud. de consulatu Manlii Theodori: Lenius Arar, Rhodanusque celer, & diues Iberus.

De Idaspe, Statius libro 8. Thebai. Ceu modo gemmiferum thyrsu populatus Idaspem.

Hyrtanis, flumen est Carmaniæ, portuosum & auro fertile, inquit Plin. lib. 6. cap. 23.

Strabo ait Turditanorum, Hispaniæ populorum, gen-

TEXT EPI TOM E.

5

tem fuisse opulentissimam, ut quæ a Carthaginensibus quondam inuenta sit præsepibus vten; argenteis.

Astures populi sunt Hispaniæ, Calæcis proximi, aurifodinis quondam nobilitati. Sil. Sed scelerum causas aperit deus improbus Atur Visceribus latere telluris mergitur imis, Et redit infelix effosso concolor auro.

Argento, & Argentifodinis.

Præter quæ iam diximus loca, sunt & alia venis argenti memorabilia. Strabo ait, Alyzones populos esse iuxta Pharnaceam insulam, qui habent venas argenti & ferri. Interpretes Strabonis: Hinc & Alyzonas, Odusque & Epistrophus una longinqua ex Alyba ducunt, argenti ubi vena est.

Alyba regio est non procul a Mysia, in qua Homerus ait esse argentifodinas.

Seras Indiæ populos argento abundare docet Plin. li. 6. Fertilissimi (inquit) sunt auri Dardæ, Setae argenti. Sed omnium in India propè non modò in hoc tractu potentia claritatemque vincunt Prasi, amplissima vrbe, ditissimaque Palibotra.

Chrysas, & Argyras, idem Plin. Indiæ populos, facit auro & argento fertiles. quod etiam vtriusque dictionis etymologia comprehenditur.

Sardiniam argento fertilem esse, docet Architenius illo carmine: India eboræ, argeto Sardinia, & Attica melle.

In Saxonia Salinæ sunt vberissime. præterea argentifodinae apud Gostardam oppidum, ab Othone primo inuenta. auctor Volaterr.

In Augustudunorum, seu Eduorum Diocesi pagus est Cithriacum nomine, frequentibus argentifodinis clarus. Sunt & loca eidem agro vicina, itidem argenti venis laudatissima, ut Mayerium, Calcimontium. Est & ibidem alius locus argenti feracissimus, Boquiniū nomine.

Aere.

Politianus in Nutricia Amyclas vocat Arisonas, quod ære (ut conicio) claruerint. Ac autem scribit: -ceum maximus ille Arisonas pedibus qui quidam inductus Amyclas.

Themese oppidum est Cypri, in quo præstantissima æris

CORNVCOPIAE TEXT.

metalla fuisse, docet carmen illud Papinij lib. 1. Silu. Et quis se totis Themese dedit hausta metallis.

Fuit & eiusdem nominis oppidum in Brutiis Italiae, conditum ab Ausonii (Latinis Thempsa dicitur) cui hanc metallorum laudem adscribunt non nulli.

Corinthus vrbs Achaiae, a Sisypho latrone condita, usque adeo aeris praestantia nobilitata, est, ut eo facta vasa in deliciis haberentur, aurique & argenti pretium transcenderent. Vnde Corinthiarius a Tranquillo in Caesare Augusto, vocatur amator huiusmodi vasorum immodicus. Quid lib. 6. Met. Orchomenosque ferox, & nobilis, etc. Corinthus. Plinius ait celebritate aeris esse in Asia, fuisse quondam in Campania, nunc esse in Bergomatium agro.

Idem Plin. scribit in Caristo insula, marmoris optimi ferace, aes primum repertum fuisse.

In Dodona Molossorum ciuitate fuit oraculum, & officina aeris praestantissimi: quod quum optimè resonaret, fecit locum prouerbio, Aere Dodonæo loquacior.

Armentis.

Galesum, fluuij Calabriae, armentis abundare arguit Statius l. 2. Sil. dicēs: Et Lacedaemonij pecuaria culta Galefi.

Britanniae (quae nunc Anglia dicitur) terra est frugifera, pecore abundans, auro, argento, ferro, plumbo, pelibus, mancipijs, canibus etiam venaticis, ut inquit Strabo. Cicero tamen in epist. ad Treb. ei tantam sterilitatis notam inurit, ut ne scrupulum quidem argenti in ea reperiri dicat. At nunc res aliter se habet.

Gellius lib. 10. Noct. Att. Coniectare (inquit) ob eandem causam possumus, quod Italia olim esset armentisissima: multaque (quae appellat suprema) instituta in singulos dies, duarum ouium, & x x boi, pro copia scilicet boi, proque ouium penuria.

De Calabria, Horat. lib. 1. Ode 3. Non aestuosa grata Calabriae Armenta, non aurum, aut ebur Indicum.

Thraciam abundare armentis docet Seneca in Troade, Meliorque fetu, Fortis armentis lapidosa Thrace.

Augies Apollinis filius fuit armentorum multitudine ditissimus. Vnde natu Adagium, Augiae stabula repurgare.

Habuit Iob, Idumæus septem millia ouium, tria camelo-

EPITOME. 6

rum, quinquaginta iuga bouum, quingentasque asinas.

Erichrae insula est Hispaniae, quam Strabo ait tantae fecunditatis esse, ut pecudes pabuli copia sit necesse excreta sanguinis purgari.

Asparagis.

Asparagus dici potest virgultum, seu herba in virgulta & caulem crescens ab asperitate: vel Asparagus externa lingua significat fruticem. Hoc autem frutice Rauennam & Germaniam abundare docet Plin. lib. 19. De Rauenna Marcialis in Xenii: Mollis in aequorea quae creuit spina Rauenna, Non erit incultis gravior Asparagis. Suetonius scribit Caesarem ad exprimendam rei alicuius velocitatem consuesse dicere, Velocius quam Asparagi coquantur. Hic frutex a Plinio vocatur Corrua.

Afinis.

Afinos optimos Arcadia, & in Italia Reate mittunt. Plinius. Quos propterea Peloponnesiaci illinc sibi emebant. Varro. lib. 2. de Re rust. cap. 1. Hoc enim (inquit) nomine asini Arcadici in Graecia nobilitati, i Italia Reatini usque, ut mea memoria asinus venierit sestertiis millibus lx. & una quadriga Romae constiterint quadringentis millibus.

Antron fuit Thesalicae ciuitas, nomen inde sortita, quod cauernis & specubus abundaret. Illic aiunt asinos insigni quondam magnitudine fuisse. Vnde prouerbium effluxit, Antronius Asinus.

Plinius libro 8. cap. 30. scribit in Africa multitudinem esse asinorum siluestrium. Idem ait asinos cornu armatos in India reperiri.

Aluta.

Sicyon vrbs fuit in Achaia non procul Corintho, in qua, teste Cic. calcei molles & muliebres fieri solebant. Vnde Aluta Sicyonia dicitur. Bapt. Pius lib. 4. Eleg. Aut sibi si modicos Sicyonia vinet Aluta, Aethereos pellis aut heredosque pedes. Est autem Aluta corium, quo calcei fiunt. Hinc Alutarij dicuntur calceolarij.

Amomo.

Amomum herba est seu arbutula odoris suauissimi, in Assyria frequens & Armenia Virgil. Ecl. 4. Assyrium.

CORNICOPIÆ TEXT.

vulgo nascetur Amomum. Amomum Armenium est optimum, deinde Medicum, postea Ponticum. Plinius Nascitur (inquit) in Armeniæ parte, quæ vocatur Otenæ, & in Media, & in Ponto.

Arboribus.

In Fortunatis insulis arbores sunt tantæ proceritatis, ut ad c. x. l. iv pedes inoleant. Plin. lib. 6. cap. 23.

Sunt & in India arbores adeo proceræ, ut sagittis superari nequeant. Hæc facit vbertas soli, temperies cæli, aquarum abundantia. Plin. lib. 7. Idem lib. 5. ait, imas Atlantidis radices densis altisq; repletas silvis, incognito genere arborum, quarum enodinitore spectabilis sit proceritas. Erones cupressis similes tenuiq; lanugine operte, quibus addita arte vestes Bombyci similes confici valeant.

Cyrenaicus quoque ager arboribus fertilis habetur, inquit idem Plinius lib. 5.

In Hercynia silva tanta est arborum multitudo, tanta roborum vastitas, ut idem Plin. lib. 16. dicat, colles occursum inter se radicum attolli percussu.

Caucasum montem arboribus abundare innuit Proper. lib. 1. Et nemus omne sacras intendat vertice silvas, Vt getur quantis Caucasus arboribus.

Apibus.

Peruulgatum est ex lectione poetarum, Hyblam Siciliæ, Hymettum Atticæ montes apibus & mellis optimi copia abundare. De Hybla Ovidius: Quot lepores in Arho, quot apes pascuntur in Hybla. Martial. lib. 7. Pascat & Hybla meas, pascat Hymettus apes. Eadem ratione Hymettus Florens Lucretio, Dulcis Iuuenali, & Val. Flacco, Olenus Statio dicitur.

Apris.

Hoc argumento poetæ Erymanthum Arcadiæ montem apris abundare dicunt, quod ibidem Hercules furiosum illum, & memorabilem aprum interfecerit. Vnde Strozæ filius in venatione: Amphitryoniades in monstriferos Erymantho Fulmineum sic pressit aprum.

Auibus.

Scribit Plinius lib. 6. Fortunatas insulas, & copia po-

EPITOME.

7

morum, & auium omnis generis abundare. Vide cap. 32.

Peneus fluvius est Thessaliæ, vndis lucidis amœnus, videntur i riparum gramine, & canoro auium concentu.

Arcubus.

Omnes ferè populi Orientales arcu, & sagittis claruerunt, quib; annumeratur Scythæ, Getae, Cretenses. De Armenia Lucan. l. 8. Armeniosq; arcus, Scythicis intédite nervis.

De Ithyra vrbe Parthiæ. in Tauro sita, idem Luca. li. 7. Tunc & Ithyraei, Medi; Arabesq; soluto Arcu turba minax, nusquam rexere sagittas.

De Cidone, vrbe Cretæ, Horatius lib. 4. Carmi. Priamusve Teucer tela Cydonio Direxit arcu. Item Virgilius in Bucol. Ire libet, Partho torquere Cydonia cornu Spicula.

De Gortyna, vrbe Cretæ, Ovid. lib. 7. Met. Nec Gortyniaco calanius levis exit ab arcu.

Arenis.

Æthiopia scatet arenis, iuxta Marulli testimonium dicentis: Nec te perulsi minuit, aut feruor soli, Divesque arenarum Æthiops.

Hammanientes Cyrenaicæ regionis populi, vndique arenis circumdantur. Plin. lib. 5. cap. 5.

Arundinibus.

Ovidius lib. 5. Fast. vocat Tibrym arundiferum, ab Arundinibus, ubi ait: Tybris arundiferum medio caput exulit alueo. Eadem ratione Catullus vocavit Gnydon arundinosam: Quæque Ancona, Gnydonque arundinosam Colis.

Scribit Plin. lib. 7. in India esse arundines tantæ proceritatis, ut singula internodia alueo nauigabili ternos inter dum homines ferant. Idem, Arundini (inquit) Indicæ arborea amplitudo: nauigiorum etiam vicem præstant singula internodia. circa. Acelinem amnem maximæ nascuntur. Diodorus in tertio ostendit Indorum regis Staurabatis potentiam in nauigiis non parvam constitisse, quæ ad quattuor millia ex arundinibus fluuij accommodanda aduersus Semiramidis vires confecit. Ferunt enim (inquit idem auctor) flumina, locaq; palustria arundinum copiam,

ita crassarū habere, vt nequaquam eas homines vlnis ample
At queāt. Et his naues optimā fuit, propter arūdinū robor.
Aulæis.

Babylonij primi omnium diuersos colores picturę inte-
xuerunt, vnde & Plautus Babylonica vocat Peripetasma-
ta, & Iosephus Aulæum Babylonium. Martialis quoque
lib. 8. Non ego prætulerim Babylonica picta, superbe Tex-
ta, Semiramia quæ variantur acu.

In Sarra Phœnicia: vrbe (quæ alio nomine Tyros ap-
pellatur) claruit vsus purpuræ. vnde & Virgilius Sarra-
num vocat Ostrum lib. 2. Georg. Vt gemma bibat, & Sar-
rano dormiat Ostrum. Eadem ratione Iuuenalis Aulæa vo-
cat Sarrana.

Claruit & Aulæis Pergamus vrbs Asiæ, quę eius loci rex
Attalus reperisse dicitur. Vnde & Attalica dicuntur. Sil-
lius lib. 14. Quæ radio cælat Babylon, vel murice picto Læ-
ta Tyros, quæq; Attalici variata per artem Aulæis scri-
buntur acu, aut Memphitide tela. De his intellexit Hora-
tius dicens, Attaliciis condicionibus Nunquam dimoueas,
vt trabe Cypria Myrtoum pavidus nauta secet mare.

Lucretius quoque Aulæa commendat Britannica.

Augurio, & Haruspicio.

Apud Etruscis augurij primū, & Haruspicii disciplina
fertur claruisse, eiusq; inuentor extitisse Tages. quam po-
stea Romani ab eisdem susceperunt. Sid. in 3. Pneg. Quid
rogo bissono mihi vulture Thuscus haruspex portēdit? Vit-
lib. 1. de Architectura: Id autem Etruscis haruspiciis di-
sciplinarum scriptis ita est dedicatum.

Aceto.

Acetum in Ægypto ex Mareotico vino fiebat, tanta qui-
dem præstantia, vt in maiore pretio, quā ipsum vinum
esset. Martialis: Amphora Niliaci non sit tibi vilis aceti,
Esset quum vinum, vilior illa fuit. Eandem ob causam Co-
drus Vreus libro 2. Sil. acetum vocat Pharium, dicens:
Hic salis, hic Pharij seruatur copia aceti.

Attagenis.

Attagena, seu Attagem, auis est inter raras quondam
epulas habita, sed præcipui in Ionia saporis. auctor Plin.

Vnde Mart. Inter sapes fertur alicum primus, Ionicarū
gustus Attagenatum. Fuit autem hæc auis frequens in Io-
nia. Plinius: Attagem maxime Ionius celebratur, vocalis
auias, capus verò obmutescens, quondam existimatus in-
ter raras aues. Horatius in Epodo: Non Afra auis descen-
dat in ventrem meum, Non Attagen Ionicus iucundior.

Aromate.

Abundat Persarum regio Aromate. vnde Quintianus in
Cleopoli: Persica Aromatibus validis Germania fabris.

Absynthio.

Absynthium herba est amara, vim habens calidam & sty-
pticam. Potum stomacho prodest ad dolores corporis. Lau-
darissimum nascitur in ponto. Ouid. lib. 5. de Trist. Cana-
prius gelido desint absynthia Ponto.

Absynthus, vrbs est Thraciæ, quæ nomen sumpsit à co-
pia absynthij ibidem crescentis, quo oues pascuntur in re-
gione Pontica felle carentes.

Nascitur quoque absynthium laudatum in Macedonia,
& Tauro monte.

Est & vnum genus, quod Santonicum dicitur, à Galliæ
ciuitate. de quo videtur intellexisse Mart. Santonica me-
dicata dedi mihi pocula Virga. Plin. ait laudatissimum re-
periri in Thapolyri Ægypti.

Aspidibus.

Aspides serpentes sunt frequentes in Ægypto, hebeti-
bus oculis, eisdemq; in temporibus fixis. Venenum ha-
bent, quo si quis percussus fuerit, nunquam euadit, nisi
vulnere altius rescisso. Earum imagine utebantur Ægyptij
reges in suis Diadematis. Vnde Val. Flaccus libro 4. Ar-
pon. Iamq; Aspide cincta comas, & ouanti persona sistro-
Lucanus lib. 4. Pharias vocat Aspidas, id est Ægyptias, vbi
ait: Aspidas vt Pharias cauda solertior hostis Ludit, & ira
incerta pronocat umbra.

Atrilis piscibus.

Atrili sunt pisces, qui inertia pinguescunt. sunt autem
frequentes in Pado, adeo vt ad mille quatuordecim libras ca-
piant, qui nisi iugis bouum extrahi potuerunt.

CORNVCOPiÆ TEXT.

Anguillis.

Anguillæ pisces sunt admodum lubrici, & volubiles, qui octonis viuunt annis, durantiq; sine aqua senis diebus Aquilone spirante. capiuntur plurimæ in lacu Benaco hie mato, & in tanta mirabili multitudine, vt in excipulis eius fluminis, ob hoc ipsum fabricatis, singulorum millium globi reperiantur.

Scribit Plinius Anguillas in Gange reperiri tam inusitata magnitudine, vt trienos pedes impleant. cuius testi monium confirmat Solinus.

Ælianus apud Volaterr. scribit, in Timauo optimas, ac præpingues capi. Alii palmam lacus Vulsiniensis tradunt.

Scribit Plutarchus in Timoleone in limosis locis iuxta Syracusas ingentem anguillarum multitudinem palci, adeo vt piscari volentibus lata adsit præda.

Auratis piscibus.

Aurati pisces sunt, qui à Græcis Chrysophries appellatur. In maris refluxu frequentes veniunt ad Actium Epiri oppidum, ibiq; in locis arenosis ad subnascentium arborum radices & latebras occultantur, & à peritis facile capiuntur. Horum piscium viuaria primus instituit Sergius Orata, nomen inde consecutus.

Anthiis piscibus.

Anthiæ sunt pisces naso adunco, testudineo corpore, qui peninas habent, quas auum more, & volanti similes pandunt. Reperiuntur autem in mari rubro, lupi magnitudine. sūt & frequentes prope Cheledonias insulas Asiæ.

Asteriadibus.

Asterias auis est docilis, humanæ vocis, & verborū imitatrix, quam plurimam habet Ægyptus.

Aspalacis animalibus.

Aspalacus est animal, quod sola Bæotiorum terra fert. à qua translatus statim perire dicunt. frequens est tamē apud Orchomenios.

Alcibus.

Alces sunt animalia, figura & pellibus capris similia, verum maiore aliquantulo crura habent sine nodis & articulis, quare arboribus stantes adherent in somno.

Reperiuntur in

CORNVCOPiÆ TEXT. 9

tur in siluis Germanorum.

Alumine.

Alumen, dicitur terræ salsugo, à lumine: quod lumen coloribus tingendis præstet. Inuenitur nigrum, & album, liquidum, & spissum. Inuenitur in Ægypto, ac in Melo insula, & Macedonia. Volaterranus ait: fodi in Etruria, in agro Messano & Volaterrano.

Acacia herba.

Acacia, herba est, membris medens luxatis, quæ nascitur in Ægypto, Cappadocia, & Ponto.

Aconito.

Aconitum herba est, quæ (vt fabulantur poetæ) ex cerberi spuma venenum contraxit efficacissimum, quo tempore Hercules monstrum ab inferis ad superos eduxit. Alii qui dictum putant ab Acone portu Heracleæ, qui prouentu malorum graminum vsque adeo celebris fuit, vt noxiæ herbæ Aconita illic nominata sint, licet alias deriuationes ponant plurimi. Volaterranus ait nasci in Italia.

Alypio herba.

Alypium herba est fruticosa, & subruffa, flore nigro, quæ nascitur in maritimis Africæ.

Anesio herba.

Anesum semen est Apio simile, vim habens calefactoriā. frequens est in Syria.

Arinea fruge.

Arineam Volaterranus inter fruges enumerat, quam ait frequentem esse in Gallia, & Italia.

Alofis.

Alofæ pisces sunt oblongi, de genere Clupearum, qui alio nomine Chryssæ dicuntur. Ferunt laudatissimas esse in Tiberi.

Aloe.

Aloe herba est succi amarissimi. Vnde Iuuenalis: Plus aloes, quam mellis habet. Nascitur in India plurima. Eius quoque gummi venit etiam ex Arabia, & Asia, ad conglutinanda vulnera vtilissimum.

Asphalto frutice.

Asphaltes frutex est spinosus, & odoratus, quo vtuntur unguentarij, ad vnguentorum succum. Nasclitur apud Istrum, & Nisyrum in Syria, & Rhodo.

Agarico.

Agaricum frutex est itidem odoratus, frequens in Cilicia, & apud Sarmatas.

Achate gemma.

Achates gemma est vario colore, partim retinens Iaspidis vitreum, partim Sardi sanguineum, partim Smaragdi fulgidum. Dedit autem nomen Achati fluuij Sicilię, quod frequens ibidem reperitur.

Artificibus.

Plinius lib. 6. de Meroe loquens, Ceterum (inquit) quum potirentur rerum Aethiopes, insula ea magnę claritatis fuit. Tradunt armatorum c. c. millia dare solitam, Artificum quattuor millia alere.

Alabaastro.

Alabastrum genus marmoris perlucidi, quo antiquitus vasa fiebant vnguentaria. Nasclitur autem in India, circa Thebas Aegyptias, & Damascum Syrię. Habebat & Spartaviride cunctis hilarius. Dicimus & Alabaster. Cicero libro 2. Quęst. Acad. Quibus etiam Alabaster plenus vnguenti putere videtur. Item Alabastrites. Plin. libro 36. Hunc aliqui lapidem Alabastritem vocant, quem cauant ad vasa vnguentaria. De Alabaastro Martial. lib. 11. Quod Cosmi redolent Alabastra fociq; deorum.

Auripigmento.

Auripigmentum foditur in Syria ad vsum pictorum, in summa tellure, auri colore, sed fragili, lapidum specularium modo. Plinius lib. 33. cap. 4.

Aliis rebus.

Amaranthum Plinius lib. 17. ait laudatissimum nasci in India, & in Syria.

Arctionem herbam reperiri in Creta,

Amphitanem gemmam in India,

Acerem arborem in Istria.

Abietem in Vogeso monte, Corsica, Bithynia, Ponto

Macedonia. Sunt & Abietes in Cypro cxxx. pedum longitudinis: crassitudinis vero ad trium hominum completum. Germanię prædones singulis abietibus cauatis nauigant, quarum quædam xxx. homines ferunt.

Alica species est panis, quam ex Piceno probat Plin.

Ambrotonum herbe genus, laudatissimum habet Sicilia, deinde Gallia.

Amaracum Cypris. Accipitres Massilia.

Aslarum vnguentum, Pontus, & Phrygia.

Buxis.

Citorum Paphlagonię, Olympum Macedonię, Pyrenęos item & Corsicam Buxis abundare docet Plin. lib. 6. cap. 17. Buxus, inquit plurima Pyrenęis, ac Cytoro montibus, ac Berecynthio tractu. Crassissima in Corsica florem non ferendo. Hęc in Olympo Macedonię gracilior, sed breuis. De Cytoro, Virg. 2. Georgic. Et iuuat vndantem Buxo spectare Cytorum. Propterea pecten (quo discernuntur, & comuntur capilli) proprio epitheto appellatur Cytoriacus, quod Buxo fiat, quam in Cytoro frequentem esse diximus. Ouid. libro 4. Metam. Sæpe Cytoriaco diducit pectine crines.

Asparges populi sunt in India, quos Plin. lib. 6. ca. 2. Scribit Vitis, Lauri, Buxi, & pomorū omniū esse fertiles.

Baccis fructibus.

Bacca dicitur fructus Lauri, Oliuę, Myrti, & aliarum eiusmodi arborum, quo Sicyonem urbem Achaie abundante docet Ouid. lib. 4. de Ponto, dicens: Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos, Quot Sicyon baccas, quot parit Hybla fanos. Virg. lib. 2. Georg. Venit hiems, tatur Sicyonia bacca trapetis.

Idume vrbs Syrię, baccis, & arboribus baccas ferentibus, abundat. Pontanus de hortis Hesperidum: Quęq; & Idumeas mittunt palmaria baccas.

Arimpæi populi sunt ultra Riphæos montes, apud quos tanta est baccarum copia, vt illis etiam viuant.

Baccis gemmis.

Est & Bacca nomen Gemmę, frequentis apud Gangem Indię fluuium. Pontanus in Lepidina; Dona ferunt auro

E P I T O M E.

grauida, & Gangeride bacca.

Bombyce.

Bombyx dici potest subtilissima tela, quam eiusdem nominis vermes in India conficiunt Araneorum more. reperitur autem apud Orontem fluium laudatissima. Salmo-
nys: Alter Orontæa radiat ceruice decorus, Alterius ro-
sea frontecoruscatur Onyx. Bap. Pius lib. 3. Eleg. vsus est
in masculino genere dicens: Protegit obscurus radiantia tempora Bombyx. In hoc Propertium imitatus

Plinius laudat Bombycem Assyriam, qua uiri feminis cesserunt, quum viros etiam non puderet, has vestes induere propter onera æstiuæ. In tantum (inquit ille) a lorica gestanda discesserunt mores, ut oneri sint vestes.

Arabia (quam ab omnium deliciarum vbertate felicem vocamus) Bombyce quoque abundat. Propertius lib. 2. Nec si quæ Arabia lucet Bombyce puella. Hinc Bombycinæ vocantur vestes illæ mollissimæ. Iuuenalis: Cuius Delicias & panniculus Bombycinus vrit.

Belluis.

Horatius lib. 4. Carm. vocat mare Belluosum à belluarum (quibus abundat) multitudine, ubi ait: Te Belluosus, qui remotis obstreper Oceanus Britannis.

Dyardanes fluius (inquit Curtius lib. 7. de gestis Alexandri.) minus celebris auditu, quia per vltima Indię currit. Ceterum non Crocodilos modò, ut Nilus, sed etiam Delphines, ignotasque aliis gentibus belluas alit.

Bobus.

Celadusam Plin. lib. 3. cap. 26. facit insulam Mesiæ intra surium, bobus & capris laudatam.

Taurominium mons est Siciliæ, bobus plurimis abundans, qui propterea Taurominitani dicuntur, ut Carybdis Taurominitana.

Ælianus apud Volaterranum scribit, boues esse in Phœnicia tanta magnitudine, ut à stantibus mulgeantur. idem ait apud mare rubrum boues cornibus flexibilibus esse: apud Myfos sine cornibus nasci: in India cursu cum equis contendere publico spectaculo. In Libya boues esse agrestes,

E P I T O M E.

11

equis non inferiores cursu. Apud Crathera, item Clitumnū Vmbriæ fluium armeta ex nigris alba fieri. In Euboia omnes ferè boues albos nasci. Tauros Æthiopum agrestes cornua aurium modo mouere.

Campania albos & exiles gignit, Vmbria vastos, Etruria albos & ad opera fortes, Apenninus vegetos, ac laboriosissimos.

Balsamo.

Balsamum arbuscula est aromatica, cuius lignum Xylô balsamum, succus Opobalsamum dicitur. Plin. lib. 12. Omnibus, inquit, odoribus præfertur Balsamum vni terrarum Iudææ concessum. Producitur & in valle Syriæ, arbore mali Punici magnitudine, ramis multis, folio rute simili, candido tamè & perpetuò virète: fructu simili Terebintho.

Bitumine.

Is, vrbs est distans à Babylone itinere octo dierum, apud quam fluius est eiusdem nominis, ex quo Bitumē toti Babyloni quondam subministrabatur.

De Asphaltite Syriæ lacu Plin. lib. 27. Quin & bitumen (inquit) sequax alioqui, & lenta natura, in lacu Iudææ, qui vocatur Asphaltites, certo tempore anni supernatans, nequit sibi auelli, ad omnem contrarium adhærens, præterquam filo, quod tale virus infecerit. Itē li. 2. Nihil, inquit, in Asphaltite Iudææ (qui bitumen gignit) mergi potest. Et libro 5. Asphaltites nihil præter bitumen gignit.

Ammianus Marcellinus lib. 22. Citra omnes (inquit) propinqua est nobilis Assyria. nunc omnis appellatur Syria, ubi inter baccarum vulgariūque abundantiam frugum, Bitumen nascitur prope lacum Sosingitem, cuius alueo Tigris voratus fluensque subterraneus percursis spatiis longis emergit.

Inter cetera laudatur Bitumen illud, quo Semiramis coctiles Babylonis muros construxit. Vnde Ouid. lib. 4. Met. ubi dicitur altam Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.

Nymphæus mons est ardens, cuius crater Bitumen egerit omni bitumine dilutius.

CORNVCOPiÆ TEXT.

Beryllis.

Beryllus lapillus est pallidus & transparentes, Smaragdo similis, qui semper sexangula figura, artificum opera politur, quoniam hebescit, nisi color percussu angulorum excitetur. vnde Iuuenalis Sat. 5. Beryllos inæquales vocat, vbi ait: ipse capaces Heliadum crustas, & inæquales Beryllos Virro tenet Phialas. Beryllos India gignit, raro alibi repertos, præterquam in Phœnicia, vbi etiam adinueniuntur.

Byssus.

Byssus dicitur genus lini subtilissimi, quo pretiosissime fiunt Vestes, quæ Byssinæ appellantur. Byssus in Iudæa præcipuus nascitur, teste Iosepho; secundus in Elide Græciæ ciuitate, colore inferior Iudaico, sed tenuitate præstantior.

Bulbis.

Bulbus à Romanis dicitur Allium agreste: alij Allium marinum vocant. Caulem & folia habet Lilio similia. Venerem excitare fertur. Marr. in Dist. Quum sit anus coniux, & sint tibi mortua membra, Non aliter Bulbos, quam fatur esse potest. Nec aliam ob causam bulbos salaces vocat lib. 3. dicens: Sed nihil erucæ faciunt, bulbiq; salaces. Col. lib. 11. Quæq; viros acunt, armantq; puellas, iam Megaris veniant genitalia semina bulbi.

Bulbi Megareses præcipuam obtinent palmam, quos propterea Cato Megaricos vocat, & multum celebrat, teste Plinio lib. 19. cap. 5.

Idem Plinius ibidem ait Bulbos sponte nasci, & copiosissime in Balearibus, Ebusoque insulis, ac per Hispanias post hos in Africa nati maxime laudantur. sed & in Prænestinis campis sponte nascuntur, ac sine modo, in Remorum aruis.

Balenis.

Balenas alit Indicum mare quintuplo Elephantis magnitudinem excedentes. Plinius lib. 9. cap. 3. ait quasdam reperiri quaternum iugerum.

Bilano.

Balanus arbuscula est, seu herba vnguentaria & aromatica, frequens in Troglodytis, Thebaide & Arabia.

EPITOME.

12

Bisonibus.

Bison animal est deforme iubarum prolixitate, & reliquo corpore. De quo Marr. lib. 1. Illi cessit atrox Bubalus atque Bison. Et alibi: Turpes esseda quod trahunt Bizontes. Hoc animal gignit Scythia & Germania, quæ tamen fructuum inopia paucissimis abundat animalibus.

Bubalis.

Bubalus animal est ceruicem habens vitulo similem, unde & nomen sumpsit. reperitur autem in Africa.

Bonasis.

Bonafus animal est iuba equina, cetera tauro similis; cornibus inter se adeo reflexis, vt pugnae sint inutilia. Gignitur hoc animal in Præonia, & monte Mesapo. Volateranus ait Bonaforum venationem hodie cerni in Lusitania. Habet Buccardiam gemmam Babylon.

Buteones aues, Baleares insulae.

Bedellium arborem Scanthrum mons Scythiz.

Croco.

COrycus oppidum est Ciliciæ, vbi Crocus nascitur rara bonitate & felicitate, qui propterea Corycius vocatur. Horatius lib. 2. Serm. Corycioq; croco sparsum stetit. Plin. lib. 21. Prima nobilitas, inquit, Cilicio croco, & ibi in Coryco monte: deinde Lycio, monte Olympo: mox, Centuripino Siciliæ: aliqui Phlegrao secundum locum dedere. Virg. in Battarum: -et hic Cilicio Crocus editus aruo. Lucan. lib. 9. Vtq; solet pariter totis se effundere signis Corycij pressura Croci. Marr. lib. 11. Vltima Corycio quæ cadit aura Croco.

In Timolo quoq; monte Ciliciæ, vel (vt alijs placet) Lydie, Croci & quidē optimi copia esse memoratur. Virg. li. 1. Geor. Non ne vides, Croceos vt Timolus odores, India mittit ebur, molles sua tura Sabæi? De hoc intellexit Lucr. li. 2. dicens: Et quæ scena croco Cilici perflusa recens est.

Habet & Sicilia Crocum præstantissimum, licet Corycio fortasse viliorē: vnde Silius lib. 2. Sil. Et tenues Arabum respirant gramine siluæ, Sicanijq; crocis.

Canibus.

Canaria vna est earum insularum, quas fortunatas, à

CORNVCOPİÆ TEXT.

rerum copia, vocamus. Hæc à multitudinem canum ingentis magnitudinis nomen sumpsit. Plin. lib. 6.

Amyclis (quæ ciuitas est Laconix) canes optimi fuisse dicuntur. Virg. lib. 3. Georg. Armaq; Amycleumq; canem, Cressamq; pharetram.

Molosia quoque, & Epirus partes sunt Laconix, optimis canibus abundantes. Virg. in Cul. Illum Scylla rapax canibus succincta Molossis. Item Horat. lib. 2. Serm. Simul domus alta Molossis Personuit canibus. De Epiroticis Varro lib. 2 de re rust. cap. 9. Itaque à regionibus (inquit) appellantur Lacones, Epirotici, Salamantini. Tanta fuit huius loci canum bonitas, vt apud suos sepulcra meruerint. vnde Stroza fil. suos de more Molossia vetusto Condit ter ra, canes, cineres nec lædit opertos.

Celebrantur & canes Vmbrix, quæ est pars Italiæ. Sil lius libro 3. Ceu pernix quum densa vagis latratibus implet Venator dumeta Lacon, aut erigit Vmber Nare sagax e calle feras.

Seneca in Hippolyto commendat Spartanos, vbi ait: At Spartanos (genus est audax Audumque feræ) Nodo cautus propiore liga.

In Melita insula (quæ est inter Corcyram & Illyricum sita) canes sunt admodum parui, qui habentur in deliciis, adeo vt mulieres maiorem illis, quàm maritis habeant honorem. Hinc adagium, Canis Melitæus, quum quis ad voluptatem nutritur, non vtilitatem. Plinius in fine tertij: In ter Corcyram (inquit) & Illyricum Melita: vnde catulos Melitæos appellari Callimachus auctor est.

Creta.

Creta dicitur tenax quædam terra, qua fullones in ablundis maculis vti consueuerunt. Omnium præstantissima fuit in Creta insula, à qua nomen traxit. Hac etiam abundat Cymolus insula, quæ propterea Cymolia dicitur. Cuius duo esse genera scribit Plin. lib. 36. cap. 16. Candidum scilicet, & ad purpurissum inclinans.

Creta quandoq; vtuntur Figuli: vnde Varro lib. 3. de re rust. Figlinam vocat. At quod extat vlcus (inquit) figlina illinunt creta. Figularem Col. lib. 7. & Cymoliam. Cre-

EPITOME.

13

ta Cymolia ex aceto linas, inquit. Item: Solet etiam ipsum animal viuum creta figulari circumdari.

Crocodilis.

Crocodilus animal est quadrupes, ex ovo in miram ex crescens magnitudinem, vt qui duos & viginti cubitos impleat. Quatuor menses hiemales non comedit, lingua caret, viuic in terra, & in aqua. Crocodilis autem abundat in primis Nilus. vnde Plin. lib. 8. Crocodilum (inquit) habet Nilus, quadrupes malum, & terra pariter, ac flumine infestum. Mart. lib. 3. Cui comparata rictibus tuis ora, Niliacus habeat Crocodilus angusta.

Ombitæ populi in Ægypto hoc animal adorant, eiq; sacros dies faciunt, ac lætantur liberos suos ab eo deuorari.

Habet Indus fluuius Crocodilos. vnde Herodotus, Is, inquit, cupidus cognoscendi, vbi nam Indus, qui secundus omnium fluminum Crocodilos præstat, mare influat. Plinius libro 5. cap. 1. ait: Mauritaniæ flumen Bambotum Crocodilis, & Hippopotamis refertum. Idem quoq; testis est in flumine (cui Darat nomen) Crocodilos gigni.

Canabe.

Canabis herba est. qua fiunt funes, qui propterea Canabini dicuntur Columellæ. Hac abundat Scythia, vnde Herodotus: Nascitur (inquit) apud Scythas canabis Lino similima, præterquam crassitudine, & magnitudine. Plin. lib. 16. ait Canabæ agri Sabini, æquare arborum altitudinē.

Capris.

Capraria insula (quam Græci Ægilon dixere, auctore Plinio) à multitudinem caprarum nomen indepta est.

Iuxta Cyniphem fluuium, Capras esse inuitatæ magnitudinis docet Plin. vnde etiam Pontanus: Iure cui Marli inuideant, & ipsi Cyniphes hirci.

Capras optimi lactis feraces habent Fortunatæ insulæ. vnde Horat. Illic iniussæ veniunt ad mulctra capellæ, Refertq; tenta grex amicus vbera.

Callistratus apud Volat. testis est capras esse in parte Africæ, villis tonsibus, ex quibus nautæ rudentes cōficiat.

Capræ Syriæ magnam vim lactis egerunt: vnde natum Adagium, Capra Syria. de eo, qui multam affert vtilitatē.

CORNVCOPHÆ TEXT.

In regione Caspia nascuntur Capræ equi magnitudi-
ne, sine cornibus, colore albo, quæ longo villo, ac mol-
litie lanis certant Milesijs, vnde sacerdotes, & Caspiorum
ditissimi vestes conficiunt. Nymphodorus apud Volater-
ranum testis est in Sardinia tantam esse caprarum multitu-
dinem, vt earum pellibus pro vestimentis vtantur incolæ,
conuersis introrsum hieme villis, æstate verò auersis.

Corylis.

Corylis (quæ sunt arbores nuciferæ) abundat vrbs
Campaniæ, Auellano nomine, vnde nuces Auellani dicuntur,
quæ & Ponticæ. Cato de re Rust. Nuces caluas auellanas,
Prænestinas, & Græcas.

Cupressis, & Cyparissis.

In Ida monte Phrygiæ multas esse Cupressos docet Plin-
ius lib. 15. cap. 34. Idem ait Cupressos in Creta optimè na-
sci. Mantuanus in Epig. Ida funebrem peperit Cupressum.

Cyllene mons Arcadiæ eadem ratione Cupressifera vo-
catur ab Ouid. lib. 5. Pastorum, vbi ait: Hæc enixa iugo
Cupressiferæ Cyllenes.

Habet & Cupressos Erymanthus mons Arcadiæ. Ouid.
in ep. Dei. Tegge aper Cupressifero Erymantho Incubat.

De Lycaeo monte itidem Arcadiæ, Sidonius: Quantum
non Cyparissifer Lycaeus, Quantum nō nemorosa tollit Ossa.

Cyparissus ciuitas est in Parnaso iuxta Delphos, quæ ab
eius arboris frequentia meruit nomē. Homer^{us} apud Volat.

Cypero arbore abundat Ascalon vrbs Iudææ, & Cano-
pus hostium Nili, seu vrbs Egypti. Nascuntur etiam Cu-
presso.

pressi in Co insula, auctore Plinio.

Costus in femineo, seu Costum in neutro genere, ar-
buscula est quædam aromatica: reperitur & in Masculeo.
Excellit autem Arabicus, albus existens & leui pondere
probi odoris. Secundam laudem habet Indicus, qui levis
est: tertiam Syriacus, colore Buxeus, odore graui. Lu-
canus lib. 9. Et Tamarix non læta comis, Boaq; Costus.
Laudatur & Persicus, vnde Horatius lib. 3. Nec Phalerne
vites, Achæmeniumq; Costum. Plinius lib. 12. cap. 12. ait
optimum Costum reperiri in Patale Indorum insula.

EPITOME.

14

Caseis.

Lunæ vrbs Etruriæ Caseos commendat Mart. in Apo-
pho. dicens: Caseus Etruscæ signatus imagine Lunæ,
Præstabit pueris prandia mille tuis.

Apud Vestinos Italiæ populos, casei quoque fiebāt lau-
datissimi, auctore Plinio: & tanta quidem pretio, vt car-
nium loco haberi possent. Mart. Si sine fruge voles ienta-
cula sumere frugi, Hæc tibi Vestino de grege massa venit.

In tribula agri Reatini oppido casei itidem fiebant opti-
mi. de quibus Martialis: Trebula nos genuit, commen-
dat gratia duplex, Siue leui flamma, siue domamur aqua.

Culicibus.

Ammianus lib. 18. At vbi (inquit) solis radii exarserit
tempus in regionibus, æstu ambulti, vapore sideris, & ma-
gnitudine culicum agitantur, quorum agminibus per eas
terras referta sunt omnia. De Mesopotamia.

Cynnamis.

Cynnamum arbuscula est aromatica, odore præstans,
& ad vnguenta mirè efficax. frequens est autem in Pan-
chaia. Ouid. lib. 10. Met. -sit diues Amomo. Cynnamaq;
Costumq; suam, sudataq; ligno Tura ferat, floresq; alios.
Panchaia tellus.

Abundat & Arabia Cynnamo: vnde Propertius lib. 3. Et
Tyrus Ostrinos præbet Cadmæa colores, Cynnamon &
multi pastor odoris Arabs.

Pangæus Thraciæ itidē. Claud. de nupt. Honorii & Ma-
rig: Hic Casiæ matura seges, Pangæaq; surgunt Cynnama.
Calamis.

Calami apti chartis ex Egypto mittebantur, qui cogna-
tionem quandā cū papyro habebant. Sed Gnydii ex Creta
præstantiores sunt, auctore Plinio, quamuis hoc Gnydo in-
sula Veneri sacræ non nulli tribuant. Nascuntur itē ad
eundē vsu in Asia ad Anethecū lacū. De Egyptiis Mart.
Dat chartis habiles calamos Memphisica tellus.

Nigri Æthiopum fluuii, eadem natura, quæ Nilo: ca-
lamum & papyrus & easdem gignit animantes, iisdemque
temporibus augetur. Plinius libro 5. cap. 8. Calami Aro-
matici nascuntur in India. Commendantur qui sunt suluo

CORNVCOPİÆ TEXT.

colore valde geniculati, & viscosi. Plinius ait, ibidem reperiri calamos arboreę amplitudinis. Idem auctor ait nullum esse calamum sagittis aptiorem, quam qui nascitur in Rheno Bononiensi fluuio, cui plurima inest medulla.

Commendantur & Cretici, & qui circa Acefinem fluuium maximè nascuntur, vide Plinium ipsum li. 16. cap. 17. Cera.

Hymettus mons Atticę, & Hybla Sicilię propter apum ibidem mellificantium multitudinem cera abundant. Ouid. lib. 10. Met. - vt Hymettia sole Cera remollescit, tractataq; pollice, multas Flectitur in facies. Politianus in Ambra. Gaudebat calamos Hyblæis iungere ceris.

Pontanus in Eridano commendat Ceram Mantuanam, vbi ait: Electro felix, felix Mantoide Cera Eridanus.

Columbis.

Chaoniam partem Epiri & Dodonam Chaonię flum, columbis abundare sequentia docent testimonia. Ouid. li. 2. de Arte. Quasq; colat turres, Chaonis ales habet.

Vfus columbarum apud Syrios olim fuit prohibitus. Ideo illis in locis tanta fuit earum copia, vt accedentium mercatorum ora peruolarent. Tibullus lib. 1. Quid referam, vt volucres crebras intacta per vrbes, Alba Palæstino sancta columba Syro.

Tanta est apud Pæonios & Illyricos columbarum multitudo, vt contra eas ordine militari in bellum exeant, quę admodum Magnesij, & Ephesij contra locustas.

Conchis & Conchylis

Lucrinus Campanię lacus delicatissimas habuit conchas. Martialis lib. 5. Concha Lucrini delicatior stagni. Horatius in Epodo: Non me Lucrina iuuerint Conchylia.

Bibaga Indię est insula, quam Plin. lib. 6. ait Ostreis & Conchylis esse refertissimam.

Est & in rubro mari Concharum multitudo: vnde Polit. in Ambra. Donat Erithræis hæc plena monilia Cōchis.

Cochleis.

Cochlea dicitur testa Limacis, seu limax ipsa. Cochleas alit Mare rubrū maximas & rubentes. Illyricis magni tudō præcipua: Africanus fecunditas: Balearicę nascunt in

CORNVCOPİÆ TEXT.

15

Speluncis. Laudatę etiam in insulis Caprearum.

Cedris.

Libanus mons Phœnicę Cedris abundat. Sedulius li. 4. Mirab. diui. Semper habens frondes, & tanquam Libana Cedrus Multiplicandus adest.

In Ægypto & Syria reges inopia abietis, Cedro ad classes feruntur vsi. Plinius lib. 16.

Cygnis.

Cayster fluuius est Lædię, Sardibus proximus, abundans Cygnis. Ouid. lib. 5. Trist. Vtq; iacens ripa deslere Caystrius ales, Dicitur ore suam deficiente necem.

Volaterranus in Geographia, vbi mores Britannorum deferibit, ait, Cygnos ad Tamefis ripam non minus quatuor millibus continuo nutriunt,

Chalybē.

Norici incolę sunt Alpium, apud quos, auctore Plinio, laudabiles sunt Ferri & Chalybis fodinę. hinc Horatius enssem Noricum appellat, vt Bap. Pius Chalybem lib. 4. Eleg. Noricus aut tenero stat tibi corde Chalybs.

Ceraſtis

Ceraſtis serpentibus quadrigemina præferentibus cornua Libyam abundare, docet Lucanus lib. 6. dicens: Aut adhuc Libyę membrana Ceraſtę.

Chelydris.

Chelydrus serpens est, qui per terram se conuoluit, moraturq; tam in aquis, quam in terra. Frequens est autem in Calabria: vnde Virg. li. 3. Georg. Est etiam ille malus Calabris in saltibus anguis, Spumaq; cōuoluens sublato pectore terga, Atq; notis longam maculosus grandibus aluum.

Colossis.

Colossi dicuntur grandes & corpulentę statue, quę antiquitus diis erigebantur. Præcipuę autem magnitudinis fuerunt Rhodii, & ille omnium maximus, qui Soli sacer habitus est. de quo in septē orbis miraculis diximus. Quintianus in Cleopoli: Clara Rhodos proprium non amissura Colossium est.

Crateribus.

Iam docuimus quanta fuerit olim Corinthii æris præ

CORNVCOPİÆ TEXT.

stantia, propterea Mantuanus lib. 2. Parth. Mart. Craterē vocat Corinthium, dicens: Vbi purpura cingit Vasa Corinthiacis crateribus amula.

Citro.

Citrus arbor est frequens in Atlante monte Mauritania, qua pretiosā admodum mensā fieri consueuerunt. De his intellexit Lucan. lib. 10. Dentibus hinc niueis sectos Atlantide silua Imposuere orbes. Et Martialis lib. 10. Et Maurusiaci pondera rara Citri. Plin. lib. 13. Atlanti confines sunt Mauri, quibus plurima arbor Citri, & mensarum infania.

Capis.

Cumas Capis abundare docet Columella lib. 10. scribēs Quæ pariunt veteres Caposo litore Cumæ.

Colocasia.

Colocasia herba est Ægypto peculiaris. vnde Martialis Nilia cum ridebis olus lanasq; sequaces, Improbæ quum morsu fila manuq; trahes.

Corruda.

Corruda herba est quædā siluestris, qua superioris Germaniæ compos refertos esse scribit Plinius lib. 19. cap. 8.

Carduis.

Volaterranus ait Carduos Hispanos miræ magnitudinis esse, præstantisq; saporis. Plinius eos commendat, qui apud Carthaginem, & Cordubem nascuntur.

Cappari.

Capparis frutex est humi sparsus, spinosus, hami instar, nascens in locis asperis, & grana habens mali punici grana similia. optimus aduehitur ex Alexandria.

Conserua.

Conserua herba est à conseruando nomen adepta, frequens in fluminibus Alpium.

Casia.

Casia, herba est suauissimi odoris, & Cynamomæ virtutis. nascitur autem in Felici Arabia.

Cerasis.

Cerasus Cerasuntis, oppidum est Ponti, quoddā Cerasorum arborum multitudine nomen suum traxit. reperiuntur

EPITOME.

16

tur etiam in Lusitania, & ripis Rheni, inquit Plinius.

Cotoneis malis.

Catoneis malis abundat Cydon, Crætæ oppidum, à cuius nomine Cydonia aliter dicuntur.

Cancris.

Phœnicia Cancros habet litorales, tantæ velocitatis, vt vix comprehendipossint.

Cuniculis.

Plinius scribit tantam olim fuisse Cuniculorum in Balea ribus insulis multitudinem, vt populatis, & corrosis melsibus, famem incolis attulerint.

Calceamentis.

Sicyon vrbs fuit inter Corinthum & Achaia, in qua fiebant calceamenta, quæ in deliciis apud eos habebantur, qui cultui corporis studebant, & elegantia.

Chrysocolla.

Chrysocolla humor est in puteis, per venam auri defluens. laudatior autem habetur in Aurariis Cypri. laudatissima est in Armenia: secunda in Macedonia: largissima in Hispania, inquit Plinius.

Cotricula gemma.

Cotricula gemma est, arguens cuiusmodi, & quam purum sit aurum. aliter Heraclius, seu Lydius dicitur. Reperitur in flumine Tmoli Armeniæ.

Carbunculis.

Carbunculus lapillus est, ignis fulgorem proferens. laudatissimus aduehitur ex India, licet Carthagine, & Massiliæ reperiatur.

Carce.

Volaterranus ait in Tibure oppido ingentes esse fornaces, vbi Calx effoditur.

Cotono.

Cotonom verbo Gallis peculiari, est lana, seu lanugo tenuissima, mollicita, & candore excellens, qua delicatæ vestes Ægyptiis sacerdotibus quondam fiebant, aliter

EPITOME.

Gossypium vocatur. Nascitur in Calabria: in insula item **Maltha** prope Siciliam: sed optimum venit ex Syria.

Carpionibus.

In **Benaco** lacu (quem ab anguillarum multitudine commendat **Plinius**) nunc frequentes inueniri **Carpiones** testis est **Volater**.

Cocco.

Coccus pro purpura sumi solet: unde vestes **Coccinae**. **Martialis** **Coccina** famosæ donas & **Ianthina** mœchiæ. **Quintil.** lib. 1. Non dum verba exprimit, & iam **Coccum** intelligit. At **Coccum** in neutro genere granum est, seu frutex, quo fullonum tinctura conficitur. nascitur optimum in **Asia** partibus. nunc omnium optimum in **Valentia** **Hispaniæ** oppido aduehitur. Est & **Eliberis** vrbs **Hispaniæ**, quæ ab eius grani copia **Granata** dicta est.

Chalbana.

Chalbana frutex est odoratus, seu liquor ferulæ, **Turis** specie, **Metopion** aliqui vocant. reperitur in **Syria**.

Cercopythecis.

Cercopytheci animalia sunt de genere **Simiarum**, cauda quinque cubitorum, barba propensa, coma humana, alba facie, reliquo corpore nigrantes. Versantur in montibus **Indiæ** apud **Taxilam** ciuitatem, copia quidem tanta, ut **Alexandro** illac transeunti, terrorem incusserint.

Callitrichibus.

Callitriches etiam sunt de genere **Simiarum**. barbati habent in facie, & lata sunt cauda, neque viuunt in altero, quam **Æthiopico** solo.

Cynoprofopis.

Cynoprofopi animalia sunt eiusdem ferè speciei, capite, dentibus, ac pelle canibus propè similes, hominibus reliqua. reperiuntur in desertis **Indiæ** **Æthiopiam** versus.

Catoblestis.

Catoblestum **Africa** gignit, tauro propè similem, aspectu terribilem, superciliis altis, extantibus oculis, in recessu sanguineis, & in terram semper depressis, iuba equina, quam ad certamen erigit.

Chenalo-

EPITOME. 17

Chenalopecibus.

Chenalopex auis est minor **Anser**, ex **Vulpis** & **Anseris** forma, **Aquilæ** & **Felis** inimicus, ferum mira complexus caritate. **Plinius** ait hanc auem frequentem esse apud **Britannos** in mensarum deliciis.

Cinnamulgis.

Cinnamulgus auis est in **Arabia**, quæ in surculis sui nominis ædificat.

Cephalis piscibus.

Cephalus piscis est, à cuius frequentia **Cephalenides** insulæ iuxta **Actium** oppidum nomen traxerunt.

Citharædis piscibus.

Citharædum piscem habet mare rubrum, cui inde nomen datum, quod à cauda ad verticem lineas habeat instar neruorum musici instrumenti distentas.

Coronis.

Elis vrbs fuit **Græciæ**, propè quam celebrabantur **Iudi Olympici**: varijsq; coronis donabantur pugiles, & **Athletæ**. **Seneca** in **Troade**: **Pharion**, an **Pisam** **Iouis**, & **Coronis** **Elida** **Claram**.

Castaneis.

Habent **Petragorici**, **Galliæ** **Aquitaniæ** populi, tantam castanearum & glandium multitudinem, ut earum arboribus & siluis plena sit regio, quibus porcos pinguefaciunt, & saginant. Laudatissimum castaneis putatur **Tarentum**, & in **Campania** **Neapolis**.

Cetis Piscibus.

Plinius lib. 32. scribit, **Cetos** sexcentorum pedum longitudinis, & trecentorum sexaginta latitudinis in flumen **Arabia** intrasse.

Coracini pisces peculiare sunt **Nilo**.

Cerufam habet **Rhodus**.

Cotes **Taygetus** & **Creta**.

Crystallum **India**.

Cylindros gemmas **India**.

Coralochatem **Creta** & **Oeta**.

Cacopyritem gemmam **Cappadocia**.

Choaspitem **Choaspes**.

CORNVCOPIAE TEXT. 10

Cyrisum, herbam, Cyclades.
Caprificos arbores Cea insula.
Cucumeres Africae copiosissimi sunt & grandissimi. præ
cipui nascuntur in Arabia, mox Cyrenis; in Arcadia similes
Heliotropio.
Cymium herbam habet Æthiopia. Coriandro abundat
Ægyptus. Camelos inter armenta pascunt Orientales.
Plinius.

Draconibus.

Frequentes sunt in Massylia Africae Dracones, qui
propterea Massyli dicuntur à poetis. Pamphilus Sa-
xus: Aurea Massyli vincunt, quæ poma Draconis.
India fert Dracones tantæ magnitudinis, ut Elephan-
tes (quibuscum certat) circumflexu facili ambiant, nexuq;
nodis prestringant. Plinius libro 8. cap. 11. Apuleius
lib 11. Hinc dracones Indici, Inde Gryphes Hyperborei.
Generat Dracones Æthiopia, Indici pares, vicinorum
cubitorum.

Asachei quoque populi sunt in Æthiopia, apud quos
maximè nascuntur, ita ut cratium modo impliciti erectis
capitibus velificent ad meliora pabula Arabiæ. Auctor
idem Plinius.

Disciplinis

De Athenis Cic. libro 1. de Oratore: atque ut omittam
Græciam & illas omnium doctrinarum inuentrices Athe-
nas, in quibus summa dicendi vis, & intentia, & perfecta
est. vnde & Ouid. in Epist. Atque aliquis doctas iam nunc
eat (inquit) Athenas.

Diuitijs.

Fama est Syracusanos opibus olim adeo creuisse, ut se-
quenti proverbio fecerint locum, Vobis ne decima qui-
dem Syracusanorum adeit, quum diuites alloquimur. Est
& aliud argumentum miræ eius urbis opulentiae, quod die
quodam, terrestrem & maritimum contraxerit exercitum.

Non aliam ob causam poetæ fingunt imbrem aureum
olim in Rhodum pluisse, quam ob immensas eius urbis di-
uitias. Quintianus in Cleopoli: -sit fertilis auro Magna

THEPITOME 18

Rhodos, quondam descenderit aureus imber In Rhodon.
Dictamo herba.

Dictamus, seu Dictamum herba est, qua lacerti cum
serpentibus pugnaturi se refouent. frequens est autem in
Ida monte Cretæ. Virg. lib. 12. Dictamum genitrix Cre-
tæa carpit ab Ida.

Dispadibus serpentibus,

Dispas serpens est minor vipera, qua demorsi, serue-
scunt liti, & tandem emoriuntur. frequens est apud Gara-
mantes. vnde Sil. libro 13. Quippe atro rapidas efferve-
scente veneno Dispadas, immensis horrent Garamantes
arenis. Reperiuntur etiam in Libya, & Arabia.
Equis.

Argos ab equorum præstantia commendat Horat.
li. 1. Car. dicens: plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicit equis Argos, dicesq; Mycenæ.

Equo pugnare, Thessalorum est inuentum. et primum
in Thessalia equi vsus repertus est. Lucanus: Thessalicus
sonipes, bellis feralibus omen. Antiquitus prima laus fuit
Equarum Thessaliæ, hinc adagium Erasmo positum, De-
cernitur equa Thessalica, de summo præmio. Cæsar equo-
rum Thessaliæ, in tauros dimicantium, eosque perimen-
tium spectaculum Romæ exhibuit. Strabo quoque ait
Thessalam pascendis equis esse commodissimam, qui Ar-
cadicos & Epidauricos maximè præcellant.

Alturia vrbs Hispaniæ, equos habuit (qui Tollutarij
dicuntur) gressus molliter glomerantes, alterna crurum
explicatione. Martialis: Hic brevis ad numerum rapidos
qui colligit vngues, uenit ab Hispanis gæticus Altur equus.

Agragas, seu Agrigentum, Sicilia oppidum, habuit
optimos equos. Virg. lib. 3. Æn. Arduus inde Agragas
ostentat maxima longè Mœnia, magnanimum quondam
Generator equorum.

De Bilbili Celtiberiæ ciuitate. Mart. Videbis altam Li-
ciæne Bilbilibium Equis & armis nobilem.

Nisæus mons est in Media, in quo pulcherrimi itidem
nascuntur equi.

De Elide, Græciæ vrbe, Propert. lib. 1. Et quas Elis

CORNVCOPIAE TEXT.

opes ante parat equis. Tibul. Qui prior Elæo est carcer missus equus.

De Argæo Cappadociæ monte, Claudianus l. 2. in Ruf. Volucrumq; parens Argæus equorum.

In Olyssippo Hispaniæ vrbe, equæ Venerem sibi figurâtes, haulto Fauonio dicuntur concipere.

Equis abundat Scythia, Afinis carens, propter immensum frigus. Sunt in eadem regione populi, equorum carnis vescens, quos Ptolemæus Hippophagos vocat. Scythæ (inquit Plinius) equitatus & equorum gloria strepuit.

Nisi populi sunt in Scythia Europæa, optimis quondam equis abundantes, quibus reges utebantur.

Irlandiæ regio equos habet vectorios, præcipua bonitate, quos Vbinos vocant, celeriores Anglicis.

De Satriano vrbe Apuliæ, Horatius, Me Satriano veterari rure caballo.

Tunis vrbs Africæ, habuit præstantes cursu, quos Barbaros vocant, quales in Masylia, Numidiaq; passim reperiuntur.

Ex Tirrheni maris insulis, præsertim Corfica, & Sardinia, adducuntur breues admodum, sed animo generoso, atque audaci ingressu, & irrequieto.

Ex Germania grauiores, qui Succullarii dicuntur Festo, Nonio Tortores, Plauto Cruciates.

Herodot. scribit in Paremitana regione Ægypti equos esse fluuiales, vngulis bouinis, simo naso, equina iuba, eminentibus & cancellatis dentibus, fulgida cauda, magnitudine maximè tauri, crasso corio, vt ex eo arefacto fiant pila missilia. Idem ait circa Mæotis paludem (vnde profluit Hypanis) equos esse siluestres & candidos.

Elephantibus.

Corfelliæ oppidum est in Africa, vbi prægrandes sunt Elephantum, quorum etiam multitudo est in tota ferè Africa. Plin. Sala quoque oppidum Mauritanix, greges habet plurimos Elephantum.

Plinius de Tingitania Africae prouincia scribens, Ipsa (inquit) prouincia ab Oriente montosa fert Elephantes.

Herodotus in Thalia ait, Ethiopiam terrarum habita-

EPITOME. 19

tarum vltimam vastos ferre Elephantos, prominentibus vring; dentibus.

Libya. Sill. l. 3. Bellua nec retinet tardate Libyssa timore.

Plinius scribit in India gentem esse, cuius rex quadraginta millia Elephantorum in armis habeat. Alios item ibidem esse populos Palybotros nomine, qui Elephantorum nouem millia regi suo per omnes dies stipendientur. vnde (inquit ille) coniectatio ingens opum est. Idem libro 8. scribit, Indicum Elephantum Afri pauent, nec contueri audent. nam & maior Indicis magnitudo est.

Sunt & alii populi Oraturæ, quorum rex habet decem millia Elephantorum.

Automelæ oppidi rex Elephantes habet MD C.

Pauperior Charmorum rex Elephantos LX.

Pandi gens sola Indorum regnata feminis, quingentos habet Elephantos. Galterus lib. 1. Alexandreidos: Nobilium multa regionum laude superbit, Hæc diues gemmis, Elephantibus India barrit. Hinc decenti Epicheto poetæ Indicum vocant Elephantem. Martianus Capella, Indicos (inquit) Elephantos organica permulsos detineri voce compertum.

Habet Marmarica regio Africa Elephantos. Sidonius: Non si quas eboris trabes refractis Rostris Marmarici dedere Barri.

Onesicritus apud Plin. l. 6. testis est Elefantos in Taprobane insula maiores, bellicosioresq; quam in India gigni.

Trogloditæ contermini Ætiopiæ solo Elephantum venatu nutriuntur.

Ebore.

India. Virg. India mittit ebur, molles sua tura Sabæi. Horatius li. 2. Car. Non aurum, aut ebur Indicum. Ouid. Sectile deliciis India præbet ebur.

Assyria. Idem Ouidius lib. 2. Eleg. Mæonis Assyrium femina tinxit ebur.

Echinis piscibus.

Frequentes esse iuxta Misenum promontorium Echinos, docet Horat. lib. 2. Ser. dicens: Miseno oriuntur Echinni, Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.

CORNVCOPIAE TEXT.

Electro.

Electrides Mesæ sunt insulæ (quas alii Glesariæ vocant) dictæ, quod in his proveniret succinum, quod illi Electrum vocant. Gignitur etiam in Æthiopia.

Ebeno.

Ebenû arborē nigri coloris, itidem habent Æthiopes.

Eruca.

Eruca herba est Venerem excitans. vnde Ouid. de Rem. Nec minus Erucas iubeo vitare salaces. Colum. lib. 11. Excitet vt Veneritardos Eruca maritos. Frequens est in Hispania.

Exocætis piscibus.

Exocætus piscis est in siccum somni causa exiens. hunc habet Arcadia.

Exercitu.

Quo tempore Æthiopes rerum potiebantur, Meroe insula ducenta armatorum millia regi suo suppeditabat.

Aliis rebus.

Eupatorium herbam mittit Arcadia.

Euphorbiam Atlas.

Eumetritem gemmam Lesbos.

Equos pennatos Æthiopia.

Formicis.

In solitudine Indix arenosa formicæ gignuntur canum, quidem magnitudine minores, vulpium verò maiores. earum non nullæ apud regem Persarum visuntur in venatu captæ, inquit Herodotus. Aurum è cauernis ibidem eruunt. Propertius libro 2. Inda cauis aurum mittit formica metallis.

Apud Dardas Indorum populos, mons est trium millium stadiorum ambitu, & sub eo aurifodina, in quibus formicæ vulpibus non minores aurum effodiunt.

Plin. lib. 11. scribit, in Ægypto formicæ esse magnitudinis luporum.

Frumentis.

Cremona frumenti ferax est. vnde Mantuanus: Et frumentiferæ cultissima rura Cremone.

Plinius scribit, Siciliam, & Beticam frumenti adeo se-

EPITOME.

20

cundas esse, vt aristas centum granorum egerant.

De Babylonia, Herodorus in Clío. Hæc regio, inquit, omnium (quas vidimus) optima est duntaxat terendo frumento. nam in arboribus ferendis, vite, olea, nequaquam de principatu contendit. Cereris autem fructu procreando, adeo ferax est, vt nunquam non ferè ducena reddat. et vbi præstans bonitate se vincit, etiam ad tricena quaternum ferè digitorum latitudine, triticeis atque hordeaceis foliis.

Frumentifera etiam est Eleusis vrbs Atticæ. Mantuanus in Dionysio: Misit & altricem frugum Cerealis Eleusim.

Africa. Horatius li. 2. Ser. Frumeti quantū metit Africa.

Idem lib. 1. Car. Quidquid de Libycis verritur areis.

Apulia. Idem Horat. lib. 3. Car. Quam si quidquid arat impiger Apulus, Occultare meis diceret horreis.

Gargarus mons, seu Gargara in plurali. Ouid. Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Moravia regio Boemiæ vicina pabulo, frumento, & pecore abundat.

Frugibus.

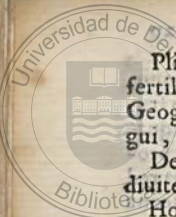
Siciliam frugibus esse fecundissimam constat. Stroza pater: Aruaq; frugiferæ pingua Sicanæ. Hinc orta est fabula de Cerere, quæ ibidem fruges, & modum arandæ terræ commostrasse dicitur. Et Cicero Sicilian horreum populi R. vocat, quæ sæpe maximos pauperis exercitus.

Strept etiam hac vbertate Italia. Vir. li. 2. Georg. Salve magna parens frugum Saturnia tellus. Plin. lib. 3. ca. 5. Italiam vocat tetram omnium terrarum alumnæ.

Idem l. 5. de Africa loquens, ita (inquit) appellatur regio fertilitatis eximia, cū centesima fruge agricolis fenus red dente terra. Hor. l. 3. Car. Fulgēt imperio fertilis Africæ.

Hispania. Martianus Capella Europæ (inquit) lumen Hispaniæ contributum fertili frugum, optimæq; prouinciæ, metallorum auriq; fetura, & meri marmoris, gemmarumq; muneribus prædicandæ.

Sardinia Claudianus: Humanæ speciem plantæ se magna figurat Insula, Sardinia veteres dixere coloni, Diues ager frugum.

CORNVCOPiE TEXT.

Plinius lib. 21. cap. 15. scribit, Ægyptum frugum esse fertilissimam. vnde Priscianus, seu Rhennius in Dionysij Geographia: Hinc Nilus currens ad partes flumine pingui, Fertilis Ægypti terras secundat opimas.

De Fortunatis insulis, Horatius in Epodo: Petamus arua diuites & insulas, Reddit ubi Cereræ tell^{us} inarata quorânis. Homerus scribit, templum Cereris fuisse in Pyraeo vrbe Phthiæ, propter copiam frugum eius loci.

Aroa vrbs Achaie, nomen sumplit ab Aratro, quod sic pariter ferax frugum.

Est fertilis Thracia frugum & frigore, & æstibus, vt Africa & Ægyptus, inquit Plinius.

Fructibus.

Plinius lib. 5. scribit Atlantem Mauritanie montem, opacum, numerosumque esse, scatebris fontium, riguum qua spectat Africam, fructibus omnium generum sponte ita subnascentibus, vt nūquam facieras voluptatibus desit.

Cicero de lege Agraria contra Rullum: Campania (inquit) semper superbit bonitate agrorum & magnitudine fructuum, salubritate aeris, & pulchritudine regionis.

Viuaresium prouincia est superior lingue Oxitanæ, Rhodano contermina, qua prospicit Orientem, terra quidem montosa, ruentibusque impetu miro torrentibus ubique irrigua, frequens & velut tarrita montium multitudine, præter ceteras Gallie partes. quod tamen de bonitate, & fertilitate loci nihil adimit, immo verò auget inusitata quadam natura. nam (quod est præcipuum) vina profert laudatissima, omniumque laudibus, nemine reclamante, longis intervallis anteferenda. Qua parte respicit Occidentem, montes habet, electissimis, rarisque bonitate castaneis referatissimos. omnium præterea pomorum, nucum, & aliorum hoc genus fructuum adeo ferax, vt nec pira Calabriae, nec hortos Hesperidum, nec Phæacum pomaria, conferre liceat. Granis, herbis, floribus, violis, fructibus in tantum secunda, vt in ea pingeda, omnibusque dotibus ornanda, vires suas exercuisse natura videat. Vbertatē & copiam leguminum si videres, rapereris in admirationē, tibi que iocundū esset istis relictis patria exulare. Nec immerito viuaresium a vita,

EPITOME.

21

aut viuariorum multitudine nomen meruit. habet enim leporaria, ornithones, auaria, & cetera, quæ villaticam decent passionem.

Fagis.

Plinius lib. 16. scribit ex Cornelij Alexandrini testimonio, dulcissimas esse fagos in Chio insula, earumque glan-
dibus obsessos ibidem homines diu durasse.

Feris.

Polybius apud Plinium prodit, ab Atlante Occasum ver-
sus, saltus esse plenos feris, quas generat Africa.

Scythia regio feris abundat, propter solitudinem hominum eius regionis, qui nullis certis sedibus vtuntur, sed vagi feruntur in plaustris. vnde & Scytharum solitudo, transit in prouerbium.

Ferro.

Chalybes populi sunt in Ponto, prope Thermoodontem, qui optimo abundat ferro. Virg. lib. 1. Georg. India mittit ebur, molles sua tura Sabæi: At Calybes nudi ferrum.

Norici Alpium populi, venas ferri laudabiles habuerunt: hinc Hor.ensem vocat Noricum dicens: Quas neque Noricus Deterret ensis.

Melita quoque Siciliæ insula præstare habet ferrifodinas.

Bilbilis iluius est Hispaniæ, apud quem optima ferri temperatura fiebat. hinc Horat. lib. 1. Car. Loricæ vocat Iberas, dicens: Quum tu coemptos vndique nobiles Libros Paneti, & Socraticam domum Mutare loricis Iberis, Pollicitus meliora tendis.

Fundis.

Baleares duæ sunt insule in mari Hispano, apud quas vsus fundæ repertus est, & adeo celebratus, vt matres filios suos aliis auibus olim vesci non paterentur, nisi quas funda fuissent adepti. Florus, Cibus (inquit) puer a matre non capit, nisi quid ipsa monstrante percussit. Luc. lib. 1. Et torto Balearis verberare fundæ Ocyor. Plin. lib. 3. Baleares (inquit) funda bellicosas. Greci Gymnesias dixerunt. Virg. l. 1. Georg. Stuppea torquent Balearis verbera fundæ.

Fauis.

Fauis abundat: Hybla & Hymettus. Sill. li. 14. Tum quæ

CORNVCOPiÆ TEXT.

nectareis vocat ad certamen Hymettū, Audax Hybla fau...
Faurcera spectabiles reperiuntur in Pelignis, Sicilia,
Creta, Cypro, Africa. Plin. scribit visum in Germania
octo pedum longitudinis fauum.

Floribus.

Cilicia. Satiū lib. 2. Sil. Quid Cilicum flores, quid
munere graminis Indi?

Enna vrbs Siciliæ. Strozapater: Non tu floriferis in odo
re vallibus Ennæ.

Saba. Statius lib. 5. Sil. Ver Arabum, Cilicumq; fluit,
floresq; Sabæi.

Ætna. Ausonius. Qualis floricomā quondam populator
in Ætna.

Hybla. Ouid. lib. 5. de Trist. Florida quam multas Hy-
bla tuetur apes.

Paphos. Crinitus: Seu tu floriferā, concelebras Paphon.
Turia fluius Hispaniæ. Claudianus: Floribus & roseis
formosus Turia ripis.

Plin. lib. 21. scribit Cyrenis semper flores esse laudatif-
simos.

Tritum adagium est apud Eras. Samiorum flores; vbi
quis extremam decerpit voluptatem: quod ea insula florū
vbertate claruerit.

Fabis.

Plinius libro 4. ait, Burcanam insulam esse Ponti, quæ
Fabaria dicatur Latinis, à multitudine frugis in ibi sponte
prouenientis. est autem insula Oceani septentrionalis.

Fraxinis.

Idamons Fraxinis abundat tantæ bonitatis, vt Cirro
sint similes & ablato cortice plerunque ementes decipiant.
nascuntur & in Co insula. Plinius.

Ficibus.

Plurima ficus exit in Thessalia & Macedonia, Plin. lib. 6.
Horatius in Epodo ait fortunatas insulas abundare ficu-
bus, scribens: Suamq; pulla ficus ornat arborem.

Credibile est maximas esse ficus Indiæ, & valde spatio-
sas, quum sub earum yna turmæ condantur equitum.

EPITOME.

22

Figulinis officinis.

Pythecusa, auctore Plinio lib. 3. dicta est non à Simiari
multitudine, sed à figulinis. Pythos enim dolium dicitur.

Fontibus.

In Ida monte multi sunt Fontes: ex quorum duobus Sca-
mander, & Simois scaturiunt. Ouid. libro 2. Met. Et cum
sicca prius creberrima fontibus Ida. Thomas Radinus: Ida
multifons, Cyzicum Romanis honora. Propterea aquosam
eam vocat Horat. lib. 3. Car. dicens: Qualis aut Nireus
fuit, aut aquosa Raptus ab Ida.

In Tomaro monte Epiri centum esse fontes docet Plin.
lib. 4. Tomarus (inquit) mons centum fontibus circa radi-
ces Theopompo celebratus.

Flammis.

Vesuvius mons Campaniæ, flammæ quandoque proiecit.
Mantuanus in Brixia: Et quæ flammivomi pariunt arbu-
sta Vesui.

Felibus.

Thartessii populi sunt in Iberia, apud quos Feles maxi-
mè nasci dicunt. vnde natum Adagium, Feles Tartessia.

Fluminibus.

In India mira est fluminum vastitas. Proditur Alexan-
dri magnum, nullo die minus stadia 6 c. nauigasse in In-
do flumio, nec potuisse ante menses quinq; enauigare, adie-
tis paucis diebus. et tamen minorem Gange esse constat.
Megasthenes apud Plin. sexaginta eius amnes prodit.

Ferulis.

Ferulas in Ægypto præcellere scribit Plin. lib. 13. c. 22
Gallinis.

V Arro lib. 3. de re rust. Gallinæ, inquit, Africanæ
sunt grandes, quas Meleagrides appellant Græci.
de his loquitur & Mart. Anserē Romano quamvis
satur Hannibal esset, Ipse suas nunquam barbarus edit aues.
Suetonius in Caligula: Hostiæ erant Phœnicopteri, Pauo-
nes, Tetraones, Numidicæ, Meleagrides.

Gallinaria insula est in mari Ligustico, nomen inde for-
tica, quod gallinis abundet. Alianus Apud Volat. testis
est, Meleagrides esse in Lero insula, quas fabula vult Me-

CORNVCOPIAE TEXT.

leagri Oenci filij natus, luctu patris in aues fuisse cōuerfas.
Gemmis.

Plinius lib. 6. ait in Taprobane insula aurum & argentum esse in pretio, Marmor testudinis simile, Gemmas, Margaritasq; in honore multo præstantiores.

India varijs abundat gemmis. Sabell. Cernere erat, quidquid gemmarum prodiga mittit India, quidquid opum pelago scrutatur Erithra. Prop. lib. 2. Indica quos medio vertice gemma tener.

Erithra rubri maris insula. Claud. Talis Erithraeis intertu Nebrida gemmis Liber agit currus.

Idaspes fluius. Claudianus. Diues Idaspæis augescat purpura gemmis.

Garamantes populi Orientales. Silius lib. 15. Ardebat gemma Garamantide cæcula vestis.

Habet & Mare rubrum gemmas varij coloris, magnique pretij. Seneca in Herc. Octæo: Gestat pelagi dona rubentis, Nec gemmiferas detrahit aures Lapis Boalectus in vnda. Tibull. 1. 3. Quid ve in Erithræo legit quæ litore cōcha.

Sunt & fluij non nulli gemmis nobiles, inter quos Aoxis, & Ganges numerantur à Plinio.

Glandibus.

In Dodona Chaoniæ filua primùm repertus est glandis vsus. Virg. lib. 1. Georg. Chaoniam pingui glandem mutauit arista.

Gruibus.

Apud Strymonem fluium, & Bistonem lacum Thraciæ, grues maximè per æstum morantur. Lucanus lib. 3. Deseritur Strymō, rapido committere Nilo Bistonias consuetus aues.

Gazis.

Gaza dicuntur diuitiæ Persarum, quos auro gemmis & vnguentis refertissimos fuisse constat. Statius lib. 1. Sil. Dignæ Midæ, Cræsiq; bonis, & Perside Gaza. Sabellicus: Regia quod Cræsi cepit, quod Persica regum Gaza vetus.

Gryphibus.

Gryphes habent Hyperborei septentrionales. Politianus: Gryphes Hyperboreos Nemesis, Cytheræa colūbas.

THE EPITOME. 23

Gobiis.

Gobijs Venetiæ. Martialis: In Venetis sint lauta licet conuiuia terris, Principium cenæ Gobijs esse solet.

Glanis.

Glanij pisces sunt, quos Volaterranus ex testimonio Stephani grāmatici, ait nasci apud Glaniū Cumarū fluiū.

Gruibus piscibus.

Grus piscis est habens os & ceruicem grui aliti similem, & squamas instar pennarum eius. nutrit hunc piscem Corinthium pelagus, magnitudine pedum x v.

Galgulus.

Galgulus auis est magnitudine turturis, toto corpore viridis, frequens in Peloponneso.

Graculis.

Venetorum Hadriam incolentium regio tot habet graculos, vt fruges populentur, & iacta absument semina.

Glascio.

Glascum herba est, qua Plinii temporibus Britanni se inficiebant, atro colore terrorem ostentantes. vnde Mart. Barbara depictis veni Bascauda Britannis. Bapt. Pius: Et Glataz, Heluetiisq; truces pictiq; Britanni.

Glaucione.

Glaucion herba est folijs similibus Papaueris, frequens in Syria.

Gagate.

Gagates lapillus nascitur in Lycia, iuxta ostium Gagatis fluii, vnde nomen traxit.

Gypso.

Gypsum Tympheticum laudat Plinius, à Tympho oppido, plurimū quoque effoditur in Epiro. sit etiam in Phœnicia, Turiis & Perrhæbia.

Aliis rebus.

Gentianam herbam habet Phœnicia & Illyricum: Galeatitem gemmam Achelous, Galbanum herbam, Syria.

Hircis.

Cinyphs fluius est Africa: apud quæ grandes nascunt Hirci, villosq; rōtuli. Virg. Nec minus interea barbas, incanaque menta Cinyphij tondent Hirci.

CORNVCOPIE TEXT.

Hydris.

Nilus fluius. Mantuanus in aprili: Niligenas abigenas ab ouilibus Hydros.

Helleboro.

Plurimum hellebori nascitur in Oeta monte. Plinius. Supra Anticyram quoque montes sunt petricosi, in quibus copiose prouenit helleborum. hac autem herba purgantur infaniae. propterea Liuius Drusus tribunus pl. quum morbum comitalem pateretur, Anticyram dicitur nauigasse, in eaq; insula helleborum bibisse, atque ita morbo liberatum. vnde etiam Horatius in Arte: Si tribus Anticiris caput insanabile, nunquam Tonfori Licino comiserit.

Apud Helyconem Boeotiae montem, nascitur quoque optimu, & cerebro vtile, purgandeq; infaniae iridem efficax.

Herbis.

Homerus apud Plinium lib. 15. gloriam herbarum Aegyptio tribuit. Diódorus de Aegypto loquens: Terra (inquit) inculta relicta pecori ad pascuum adeo exuberat herbis, ut oves bis anno pariant, bisque praebeant lanam.

Aeschylus apud Plinium Italiam herbarum potetia referatam prodit.

De Aci fluuiio Ouid. lib. 4. Fast. Praeterit & ripas herbifer Acituas.

Epirus, idem Ouid. lib. 8. Metam. Misit aprum quanto maiores herbida tauros Non habet Epirus

Herbis veneficis.

De Caucaaso & Scythia, Claudianus lib. 1. in Ruf. -funeftarumque potestas Herbarum, quidquid letali gramine pollens Caucasus & Scythica vernant in gramine rupes.

Colchos & Iberia. Hor. in Epod. Herbasq; quas Colchos atque Iberia mittit venenorum ferax.

In Ponto quoque prouentus est malorum graminu. Virg. in Buc. Has herbas atque hanc Ponto mihi lecta venena Ipse dedit Moeris, nascuntur plurima Ponto.

Thessalia. Tibul. lib. 2. Quidquid habet Circe, quid quid Medea veneni, Quidquid & herbarum Thessalia tera dedit.

EPITOME.

24

Hortis.

In Phazacia horti fuerunt memorabiles, & pomaria variis repleta fructibus. quae quum magno studio coleret rex eius loci Arcinous, Deus hortorum creditus est. Scat. l. 1. fil. Quid Bifera Ationi laudem pomaria, vosq; , qui nunquam vacui prodistis in aera rami.

Syria fuit in hortis operosissima, auctore Plinio. inde quoque est prouerbium Graecis, Multa Syrorum olera.

Hyacyntho.

Hyacinthum florem mittit Aethiopia. frequens etiam nascitur in Thermis Diocletianis, eximie quoq; prouenit in Gallia: Plin.

Hyssopo.

Hyssopum montanum & hortense optimum nascitur in Cilicia, in Tauro monte. dein probatur Pamphilium & Smyrnaeum.

Helenio.

Helenium flos est, quem lacrymis Helenae fabulantur natum. reperitur in Helena insula.

Hippice.

Hippice herba est, qua pasci equi diurnam famem sustinent. vnde nomen sumptu, frequens est in Scythia. praedulcis circa Boeotiam.

Herodiis.

Herodii aues sunt prope flumina degentes, frequentes in Diomedaea insula.

Hircis piscibus.

Hirci pisces circa Cyrenaicum Sardoumque mare oberantes visuntur cum Delphinis.

Aliis rebus.

Heliotropium herbam mittit Aethiopia.

Hephestitem gemmam, Coricus.

Hexeconthalithum gemmam, Trogloditae.

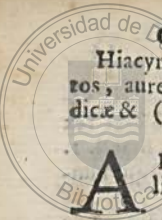
Hematitem, Aethiopia.

Hydromellem, Phrygia.

Hyxas anamalia, Africa.

Hematopodes aues, Aegyptus.

Hammoniacum, Africa.

CORNVCOPiÆ TEXT.

Hiacynthos gemmas Æthiopia, atque etiam Chrysolynos, aureo colore translucentes. quibus præferuntur Indica & (si variaz non sint) Baetiana.

Ignibus.

Aetna inter montes igniferos numeratur. Lucanus lib. 1. - et ardenti ciuilia bella sub Ætna.

Iaculis.

Gnosfos vrbs est Cretæ, cuius incolæ Iaculis claruerunt. Lucan. lib. 3. - Gnosfosq; agitare pharetras Docta, nec Eois peior Gortyna sagittis.

Iuncis.

Inter Iuncos præstantissimus est Nabathæus; deinde Arabicus, quem quidam Babylonicum vocant; tertius Libycus, propè inutilis. laudatur & Hispanus, quo sunt funes.

Iri herba.

Iris herba est odorata, Raphano similis, vnguentisq; & medicinæ aptissima. frequens est in Cyzico insula.

Iride gemma.

Iris gemma (quam crematam, tufamq; ad Ichneumonum morsus remedio esse Horus apud Plinium prodit) nascitur in Perside.

Isati.

Isatis herba est fullonia, rubro, colore quam mittit Syria. Iuniperis.

Scribit Plin. lib. 16. vastas esse iuniperos in Hispania.

Insulis.

Idem lib. 3. ait, Illyrici oram mille amplius insulis frequentari, propter naturam vadosi maris.

Ichneumonibus.

Ichneumon serpens aspidi infestissimus frequens est in Egypto.

Ibidibus.

Ibis avis circa Pelusium tantum nigra est, ceteris omnibus locis candida.

Lanis.

Miletos Asiæ fuit ciuitas, præstâtia Lauarum (quæ ibidem inficiebantur) memorabilis. Virg. lib. 3. Georg. - quamuis Milesia magno Vellere mutetur Iy-

EPITOME

25

nos imitata colores.

Tarenti quoque optimæ inficiebantur Lanæ. Horatius lib. 2. Serm. Lana Tarentino violas imitata veneno.

In Canusio Apuliæ oppido, & Caledonia, seu Britannia fuit eximia lanarum bonitas. Quintilianus in Cleopoli: fama Caledoniæ fileat miracula Lanæ Et Canusina simul.

Lingonicas lanas probat Martialis lib. 11. dicens, Lingonicis agedum tumeat tibi culcitra Lanis.

De Melita insula maris Siculi, Silius lib. 14. - telaq; superba Lanigera Melite, & litus piscosa Melaeste.

Luceria vetus fuit Dauniorum oppidum, ubi sacrum Mineræ sanum extitit. Eius Lanæ probat Horatius li. 3. Carm. Te Lanæ propè nobilem Tonse Luceriam, non citiaræ decent. Plin. lib. 26. comendat Galaricas, Tarentinas, Atticas, Milesias.

Plinius lib. 8. de lanis & ouibus loquens: Hispania (inquit) nigri velleris præcipuas habet, Polentia iuxta Alpes cani, Asia rutili, quas Erithras vocant, item Betica, Canusium: Fului Tarentum.

Laserpicio.

Laserpicio genus est herbarum pretiosissimæ, & in medicinis optimæ (Silphion Græci vocant) cuius succus Lacer, folium Maspertum dicitur. Nasceitur hæc herba in diuersis locis: sed omnium laudatissima est apud Cyrenem Libyæ urbem. Catullus ad Lesbiam: Quam magnus numerus Libyæ arenæ Laserpici feris iacit Cyrenis.

Lentisco.

Linternus Campaniæ fluit. Lentisco arbore abundat. Oui. li. 15. Hinc calidi fontes, lentisciferumq; tenetur Linternus.

Lactucis.

Plinius lib. 19. ait, Lactucas in binos pedes aliquando se pandere, sed in Circelenfi agro amplissimas provenire.

Lauris.

In Olimpo monte (inquit idem lib. 16. cap. 33.) nulla est arbor Lauro copiosior.

Idem lib. 15. Laurus (inquit) non quia perpetuo viret, nec quia pacifera est, præferenda utique Myrto, & Oleæ est: sed quia spectatissima in monte Parnaso, ideoq; etiâ Apol-

D

CORNVCOP IÆ TEXT. P

lini grata. Quid. lib. 11. Ille caput flauum Lauro arnaside
vinctus. Virg. lib. 2. Georg. - et iam Parnasia laurus Par-
ua, sub ingenti matris se subiicit vmbra.

Laurum Peneiam plerunque appellant poetæ, à Peneo
Thessaliæ fluuiio, iuxta quem frequens est hæc arbor. Val.
Flaccus lib. 1. Et in summo Laurus Peneia Cano.

Permessum Boeotiæ fluuium, Lauros habere docet Pon-
tanus lib. 2. de hortis Hesperid. dicens. Benaci de fonte se-
rat Permessida Laurum.

Phocis. Sabell. in Eleg. Phocaicæ Laurus, Libethridum
que chori.

Sycion quoq; vrbs Oleo & Lauro abundat, vnde Sicyo-
nia bacca dicitur.

Plinius lib. 15. ait, Plurimam Laurum in Ida, & circa
Heracleam Ponti provenire.

Lacte.

Sassina vrbs Umbriæ, Plauti patria, Lacte abundat. Mart.
Metam quod lactis Sassinate de silua.

Lituania tantam habet lactis copiam, vt eius regionis in-
colæ semper ferè lacticiuiis vrantur, & melle.

Habent & Fortunatæ insulæ magnam vim lactis: vnde
Horat. in Epod. Illic iniussæ veniunt ad mulctra capellæ,
Refertq; tenta grex amicus vbera.

Leonibus.

Africa, Ouid. lib. 4. Trit. Tempore Pœnorum compe-
scitur ira Leonum. Idem de omnibus propè Africæ parti-
bus memoratur.

Getulia. Horat. Atqui non ego te, Tigris vt aspera, Ge-
tulæ ue leo, frangere persequor.

Libya. Mart. lib. 7. Iam cernes Libycum vallo assultare
leonem.

Caspia. Statius lib. 8 Theb. Cæde redit, sic Hircana leo
Caspis vmbra.

Marmarica Seneca in Agamemnone: Marmaricus leo
Morsus cruentos passus audacis leæ.

Massylia. Codrus: Antè pauens capiet Massilum dama
leonem.

Habet & Partia leones. Marullus: Quos fera tygris

EPITOME.

26

quos leo Parthicus.

Mauritania. Pont. Sed prius aut Mauro veniam fera
præda leoni. Hor. lib. 1. Car. Nec Iubæ tellus generat leo-
num Arida nutrix.

Plinius lib. 8. scribit solam Syriam leones nigros alere.
Lente.

Lens legumen est, quo qui vescerentur, olim æquiore
animo fieri crediti sunt. Frequens est Ægypto, Pelusio, Nili
ostio. Mart. Accipe Niliacæ Pelusina munera Lentæ. Virg.
lib. 1. Geor. Nec Pelusiæ curam aspernabere lentis.

Lino.

Abundat Ægyptus Lino tenuissimo. Sil. lib. 3. Et Pelu-
siaco filum componere Lino. Argumentum maximæ tenui-
tatis est, quod singula fila c c c l x v. filis constare dicen-
tur, cuiusmodi visa sunt in Thorace Amasis regis, qui Rho-
di visebatur. auctore Plinio. Æthiopes, & Indi ex malis,
Arabes ex cucurbitis, Asiatici ex genitla Lina demuntur.
Est & sua gloria Cumano in Campania, quo ad piscium
capturam vtuntur ejus vrbs incolæ.

Carbalinū Linū apud Tarraconē repertū est, ex quo nau-
tica vela conficiuntur: ex quo & Carbasus nomen habet.

Nascitur Linum in desertis Indiæ, apud Caristum insu-
lam, tanta bonitate & excellentia, vt margaritarum adæ-
quet pretium. Carbalinis vestibus Indi & Arabes corpo-
ra velant, quæ sunt auro purpuræq; distincte, vt scribit
Curcius. vnde Propertius lib. 4. Rapta ve odorato Car-
basa lina duci.

Setabis vrbs Hispaniæ agrum habet nomine Sparta-
rium, à Sparto lini genere. Plin. quoque scribit crite-
riorem Hispaniam habere splendorem lini præcipuum. Seta-
bica lina probat Catullus dicens: Nam sudaria Setaba ex
Iberis Miserunt mihi muneri Fabullus.

Larice.

Laricem arborem frequentem esse in Ida, docet Plin-
ius lib. 16.

Luto fictili.

Samon, & Saguntum Luto fictili ad vasa aptissimo abun-
dare certum est. Mart. lib. 8. Ficta Saguntino Cymbia

D 2

CORNVCOPiÆ TEXT.

malo Luto. Eandem ob causam Lagoenam vocatur Saguntina à Iuuenale.

Lanis vestibus.

Pellene vrbs fuit Achaiae, à Pellene Titane condita, apud quam optimae fiebant Lanæ vestes, quæ egregie bel-
lantibus dabantur in præmium virtutis.

Lapide speculari.

Lapis specularis in Hispania reperitur, & in Bononia Ita-
liæ. quæ quidam humore terræ glaciari modo crystalli dicunt.

Ladano.

Ladanum frutex est odoratus, quo abundant Arabes, &
Nabathæi Syriæ contermini.

Lacertis.

Nascuntur in Arabia Lacertæ duorum cubitorum, in
Nyfa verò monte Indiæ xx i v. pedum longitudine. Volat.
scribit in Æthiopiæ insulis captam à regibus Lusitanæ La-
certam octonum cubitorum longitudine, tanto oris rictu,
vt solidum infantem deuorasset.

Capraria vna ex Fortunatis insulis, itidem Lacertis re-
ferta est. Plinius.

Locustis.

Incolæ Gassii montis adeo quodam locustis infestati sunt
vt contra eas Iouis auxilium implorauerint, & Seleucidæ
aiuium eas perimentium aduentum.

Graculi à Thessalis, Illyrijs, & Lemnijs, nutriuntur
contra locustas, quorum vi maxima obruuntur, vbi cer-
ta mensura est præfinita, quam singuli enecarunt ad magi-
stratus deferant.

Magnesijs, & Ephesijs contra locustas ordine militari ad
bellum exeunt, tanta eorum animalium scarent multitudi-
ne.

In mari Indico locustæ aquatiles quaterna implent cu-
bita. Plinius. In India ternum pedum longitudinis esse tra-
duntur, cruribus & femoribus ferarum usum præbentes
quum inaruerunt.

In Cyrenaica regione lex est ter anno debellandi eas.

Necare & in Syria militari imperio coguntur, quæ tamē
Parchis in cibo gratæ sunt.

EPITOME.

27

Lupis piscibus.

Lupum piscem laudatissimum capi Romæ in Tiberi flu-
tio scribit Plinius lib. 9.

Lupis feris.

Cœlius scribit Lupos apud Crotoniatis maximè scaterē,
à quibus Milonem ibidem deuoratum scribit.

Lagnibus.

Lagnis piscis apud Mæandrum, & Lycum Asiæ, item
apud Strymonem Europæ fluuijs cernitur.

Loto.

Loron arborem gignit Africa, sed præcipua est circa
Syttes, atq; Nasamones. Plin.

Lilio.

Lilium laudatissimum est in Antiochia, & Laodicea, Sy-
ria, mox in Phaselide. quartum locum obtinet in Italia
nascens.

Susa vrbs Persarum à Memnone condita nomen sumpsit
à Liliis multitudine. nam Persæ Susam vocant Liliū.

Leporibus.

Baleares insulæ tot quondam leporibus obrutæ sunt, vt
eius loci habitatores aduersus prouentum eorum, auxiliū
militare ab Augusto petierint. nam prius famem regioni
populatis messibus attulerant. Leporem marinum tactu pe-
silem habet Indicum mare.

Lyncibus.

Lyncas frequentes generat Æthiopia. Plin. lib. 8. c. 12.

Habet Ledonem herbam Arabia, Lesbide gemmam
Lesbos.

Melle.

HYbla mons Siciliæ optimo abundat melle. Marr.
libro 11. Mella iubes Hyblæa tibi, vel Hymettia
nasci.

Sicilia. Varro lib. 3. de reru. Propter hoc Siculū mel
fert palmam, quod ibi thygnum bonum & frequens est.

Hymettus mons Atticæ. Statius lib. 6. Theb. Strident
Hymettia mella.

Attica. Ouidius. Adice de flauis Attica mella fauis.
Plin. Mellis Attici in toto orbe summa laus existimatur.

CORNVCOPIAE TEXT.

Calydna una est Cycladum, mellis itidem ferax. Ouid. lib. 8. Dextra Lebynthos erat, secundaq; melle Cycladna.

Scribit Plin. Sabaeos esse ditissimos silvarum fertilitate odorifera, auri metallis, agrorum, rigui mellis, ceraeque prouentu.

Calabria. Horat. Quamquam nec Calabriae mella ferunt apes.

In Fortunatis insulis copia est optimi mellis. Horatius: Mella caua manant ex ilice montibus altis.

Cyprus insula est abundans melle, sed illaudato. Virg. Sic tua Cypreas fugiant examina taxos.

Torini populi Indiae visitant melle, quo affluunt. Val. Flac. lib. 6. Mellis honos Torinis.

Strabo ait in India arundines sine apum auxilio mel ferre suauissimum.

Mellaria oppidum Hispaniae meruit nomen a copia mellis. Marmore.

Sinada oppidum Phrygiae, ad lxx. stadia proximum habet vicum Docimum, ubi marmor nascitur, quod incolae Docimitem, Romani Sinadicum uocant. Horat. Quod si dolentem nec Phrygius lapis Nec purpurarum fidere clarior Delinitus. Hac ratione Pontanus Idaeas uocat columnas dicens: Hinc etiam templa Idaeis innixa columnis. Statius lib. 1. Sil. Sola cauo Phrygiae mittit quam Sinados antro, Ipse cruentaui maculis lucentibus Atys.

Commendatur & marmor Numidicum, quod M. Lepidus primus omnium Romae ostendit, maculis quidem purpureis uariatum: nam hunc lapidem Atys quum in Phrygia Cybelem fugeret, cruentasse dicitur. Vocatur autem Porphyrites. Plin. ait, praeter marmoris Numidici, ferarumque prouentum, nullum aliud esse regionis in signe. Martialis: Marmore picta Nomas.

Laconicum marmor uiride erat, & cunctis hilarius, omniumque pretiosissimum. Stat. in Sil. hic dura Laconum Saxa turent.

Tenarus Laconiae promontorium marmor habuit laudatissimum. Tibullus: Quid ve domus prodest Phrygiis innixa columnis, Tenare siue tuis, siue Caryste tuis?

EPITOME.

28

Tafos Cycladum una marmor habuit maculosum, quod Tafium dicitur.

Carystos urbs Euboeae, marmor habuit laudabile, quo primus in colonis Romae usus est Mamurra. Plinius: Carystos (inquit) nobilis, nobilior tamen marmore. Lucanus: Qua maris angustat fauces lapidosa Carystos.

Luna urbs Etruriae marmor habuit candidum & lucidum, quam propterea metalliferam, id est Marmoris feracem, uocat Stat. dicens: An ne metalliferae repetit iam moenia Lunae.

Eurotas Laconiae fluuius, ab eiusdem rei praestantia commendatur.

In Syene Aegypti urbe fodiebatur etiam maculosum marmor, quod Pyropaecidos, id est, igneis maculis uariatum dicitur. Eo faciebant obeliscos Aegypti reges.

Paros quoque Aegaei maris insula marmor habuit laudabile. Plin. scribit Aegyptium Labyrinthum lapideis a Paro columnis fuisse factum. Horatius: Vrit me Glyceræ nitor, Splendentis Pario marmore purius. Ouidius lib. 3. Met. Haeret ut è Pario formatum marmore signum.

Apud Sycionem marmorum fuit nobilis uena, ubi Dipoeus & Scyllus caelatores patriae Cretenses claruerunt.

Chios quoque maris Aegaei insula, Taygetus, seu, Taygetum mons Laconiae, Hymettus Atticae, Donisa, Liguria, Dalmatia marmoris eximii laudem meruerunt.

Meretricibus.

In Suburra uico urbis Romae fuerunt meretricum domicilia, quae propterea Suburranae dicuntur. Pamphilus: Deque Suburranae Thaidae fornicibus. Martialis: Famae non nimium bonae puellam, Quales in media sedent Suburra.

Corinthus urbs tantis deliciis enervata est, ut Veneris templum ibidem fuerit, ubi mille circiter elegantes meretrices paratae erant uenientibus se prostituere, inter quas numerantur praecipui nominis, Laïs, Thais, Cyrene, Leana, Synope, Phryne, Sicyone. Vnde natum prouerbium, Corinthiari, id est, Lasciuire.

Myrtis.

Sparta. Virg. in Battarum: Et uiolae genus omne hic est, & Spartica Myrtus.

CORNVCOPiÆ TEXT.

Orontes. Salmonius: Non Thabor horum animos, non myrtifer angit Orontes. Eurotas. Catullus. Quales Eurota perpingunt flumina Myrtos.

Metallis.

Ilua Insula Tusciæ adiacens, clara est metallis. Virg. lib. 10. - alt Ilua trecentos, Insula inexhaustis Chalybum generosa metallis. Plin. Venaria Ilua, cum ferri metallis.

De Amathunte Cypri ciuitate, Ouid. lib. 10. At si forte reges fecundam Amathunta metallis.

De Themese Cypri vrbe. Statius lib. 1. Sil. Et queis se totis Themese dedit hausta metallis. Ouid. lib. 15. Hippotadaq; domos regis, Themeseq; metalla.

De Luna vrbe Etruriæ, Statius lib. 4. Sil. An ne metalli feræ repetit iam mœnia Lunæ.

Posidonius dicebat Plutum deum opulentæ habitare subterranea Hispaniæ: tanta est in eo terrarum tractu, metallorum fecunditas.

Italia (inquit Plinius) metallorum omnium fertilitate nullis cedit terris.

Murice.

Murex piscis est, cuius humorem fit color purpureus, & quandoque pro purpura capitur. Murice autem claruerunt loca sequentia.

Tyros, Virg. Tyrioq; ardebat Murice lana.

Africa Horat. Tebis Afro murice tinctæ Vestiuunt lanæ.

Baiæ, Idem lib. 2. Ser. Murice Baiano potior Lucrina Peloris.

Gerulia, Idem, Argentum, vestes Getulo murice tinctas.

Phocis, Ouid. li. 6. Met. Phocaico bibulas tingeat murice lanas.

Tarentum, Sidonius: Muricis Tyrii, seu Tarentini conchyliato dicat indutu.

Sidon, Lucanus: Et Tyros instabilis, pretiosaq; murice Sidon.

Laconia, Pamphilus: Picta nec Oebalio fulget quæ murice vestis.

Arsyria, Sidonius: Arsyrius murex, nec tibi signa dabit. Idem dicendum de locis Ostro & purpura claris.

EPITOME.

29

Muribus.

Cosæ vrbs Italiæ, murium quotidie erumpentium multitudine obruta est.

Tanta est in Ægypto murium abundantia, vt & segetes populentur, hisq; litatione & votis resistere oporteat.

Argillus mons Thraciæ dictus est à multitudine murium, qui in terra ibidem reperti sunt concertantes. Argillus lingua Thracum mus dicitur.

Scribit Plinius ex Gyaro Cycladum insula, incolas à muribus fugatos.

Plurimi & ad Troadem perueniunt, vnde iam magno prouentu fugauerunt accolæ.

Tantus fuit apud Persas murium prouentus, vt repertæ sint prægnantes in vtero parentum, teste Plinio.

Messibus.

Habet Ægyptus binas in anno messes, ac totidem æstates. de Africa & Ægypto, Statius lib. 3. Sil. - quod messibus Afris Verritur, ætiferi quidquid terit area Nili. Ægyptus ab antiquis orbis horreum vocata est, quod Dei animigratia & salutis confugere soliti sunt.

Libya. Horatius: Quidquid de Libycis verritur arcis. Mart. Possideat Libycas messes Hermumq; Tagumq;.

Coronia vrbs Thessaliæ. Stat. lib. 7. Theb. Exilem Glisanta, Coroniamq; feracem, Messe Coroniam, Baccho Glisanta colentes.

Gargarus mons in Ida. Claud. - iam flauescientia centum Messibus, æstiuæ detondent Gargara falces.

Mercibus.

Orientales populi variarum rerum mercibus, vt gemmis auro, argento, ture, Balsamo, ceterisq; rebus aromaticis abundant. hinc Stroza filius merces Eoas vocat, dicens: Ille dat Eoa lectos de merce lapillos.

Thebæ vrbs centum portarum fama nobilis copiosa fuit Indicarum, Arabicarumq; mercium.

Minio.

Minio pigmento abundat Minius Iberiæ fluuius, nomen inde adeptus. Prop. Vt Mæotica nix Minio si cetero Ibero.

Sisapo locus Hispaniæ optimum habet Minium. Plin. Celeberrimum Minium ex Sisaponensi regione Bætica, Miniario metallo.

Reperitur & Minium apud Colchos, in rupe quadam inaccessa: optimum verò supra Ephesum.

Margaritis.

Margaritis lapillis abundat India. Plin. Quantum apud nos Indicis margaritis pretium est. Idem lib. 9. Principiū ergo, culmenq; omnium rerum pretij, margaritæ tenent. Indicus maxime has mittit Oceanus. Bap. Pius: Indaq; gemiferis margaritis acta vadis.

Habet etiam margaritas Taprobane Arabia insula: item Perimula promontorium Indiæ. Laudantur circa Arabiam in Persico sinu rubri.

Scribit Plin. Cascastrū insulam esse desertam in Oceanum Indiam versus, margaritis quæstuosam.

Tilos quoq; Arabiæ insula, celeberrima est margaritis.

Palæogones incolæ sunt Taprobane insula, auri, margaritarumq; grandium fertiliores, quàm Indi.

Tacitus scribit Britanniam aurum & argentum, aliaque metalla gignere, & Oceanum margaritas, sed subfuscas & liuentes. Suetonius ait Cæsarem in Britanniam nauis galle, causa Margaritarum.

Mulis.

Hispania. Stroza pater: Hispanasq; simul mulas, mannosq; Britannos Adde.

Murænis piscibus.

Mare Siculum. Martialis: Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo.

Plinius probat lupum Tiberis, Rhombum Rauennæ, Murænā Siciliæ, & elopem Rhodi.

Sunt & prope Tartessum Hispaniæ urbem delicatæ Muræne. Quinctianus: Traxit & Tartessia Muræna quosdam.

Magalibus.

Magalia, seu mapalia dicuntur Getulorum casæ, quæ calamis teguntur. Mart. Tecum ego, vel sicci Getula mapalia Pœni, Et Poteram Scythicas hospes amare casas.

Ad hunc locū facere videtur, quod Sallustius scribit de

Numidis, quos ait habuisse alueos naniū sueros, p. tuguriis.

Scithæ quoque non alias domos habuerunt, quàm volubiles, & plaustris ductiles. vnde Horat. Campestris melius Scythæ, Quorum plaustra vagas rite trahunt domos, Viuunt, & rigidi Getæ.

Myrrha.

Myrrham arbusculam aromaticam succo distillantem habet Arabia. Virg. in Cyri: Ille Arabis myrrhæ quondam qui cepit ocellos.

Habet Myrrham Orontes. Propertius: Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?

Afsyria, Pontanus: Et Afsyriā redolētia pectora myrrhæ. Excellit & Troglodytica Myrrha, quæ lucida, est subuiri dis, & mordax.

Musculis.

Musculi pisces nascuntur in Stymphali Arcadiæ.

Muriis.

Antipolis vrbs Asiæ, Muriis & Thynnis piscibus abundat. Martialis: Antipolitani fateor sunt filia Thynni.

Monilibus.

India. Statius lib. 1. Sil. Huic Indæ monilia Glaucum, Proteaq; atque omnem Nereida quærere iussi. Vbi loquitur de forma, & cultu Violantillæ vxoris Stellæ poetæ Parauini.

Murrha gemma.

Murrham gemmam (qua fiebant murrhea, seu murrhina pocula pretiosa) multis in locis mittit Parthia. Propertius: Murrheaq; in Parthis pocula cocta focis.

Montibus.

Macedoniam perpetuis montibus cingitur. habet ab Oriente Oslam & Pelion, Ab occasu Pindum, ab Aquilone Olympum, à Meridie Othryn.

Corfica quoq; montibus, tanquam verticibus, abundat. vnde & nomen sumplit. Corfas enim tēpora Græci vocat.

Molaribus.

Antron vrbs est Thessaliæ, cauernis & cuniculis abundans, quibus optimi lapides ad molas eruuntur. Gellius vocat molas illas trusatiles, vbi loquitur de Plauto; quæ ait

CORNVCOPIAE TEXT.

operam pistori locasse, & fecisse quæstum in agendis molis illis, quas trusatiles vocant.

Melino.

Melinum pigmentum nomen sumpsit à Melo insula, unde exportatur.

Magnete.

Magnes lapis est argento similis, ferrum ad se attrahens. reperitur in India, & in Siphno insula maris Ægei. Melonibus.

Melones (quos Veteres Melopepones dicebant) fructus sunt hortenses, qui humi rotundantur. Spartianus Ostiensis probat.

Muscis.

Plinius ait Cyrenaios Achorem deum contra multitudinem muscarum inuocare, eiq; litare consueuisse. Muscarum multitudo depopulata est quondam Megareses.

Myrica.

Myrica arbuscula, nascitur domestica in Ægypto, & alibi agrestis.

Myrobalano.

Myrobalanum arbor est frequens apud Trogloditas Æthiopie, aromaticam ferens glandem, qua fit vnguentum preciosum. Palma, quæ fert myrobalanum, probatissima est in Ægypto.

Malobathro.

Malobathrum vnguentum est odoriferum, Syriæ regio in peculiare. Horatius: Cum quo morantem sepe diem mero Fregi, coronatus nitentes Malobathro Syrio capillos.

Melilot.

Melilotos, herba est suavis & mellea, de qua Ovidius: Pars thyma, pars rores, pars meliloton amant.

Melilotos optimus est Atticus: nascitur & in Campania circa Nolam mellini coloris, odorisq; vehementis.

Mantichora.

Mantichoram feram India gignit magnitudine leonis, pelle villosa & purpurea, vultu & auribus propè humanis, triplici dentium serie in vtraque maxilla, vtrinque aculeis cuspidatam, quos in certamine pro telis iaculatur.

EPITOME. 31

Monope.

Monopem animal tauri magnitudine habet Præonia.

Muribus Araneis.

Muribus Araneis, quos Herod. Mygdalos vocat, scaturit Britannia.

Monocerote.

Monoceros fera est sauiissima, capite ceruino, pedibus elephantinis, cauda aprina, reliquo corpore similis equo, vno in fronte cornu duum cubitorum armata: nascitur in Æthiopia.

Margaris.

Margari pisces sunt specie rotunda, & gregatim nantes, ac regem sectantes more apum. reperiuntur in mari Rubro.

Membranis.

Membranæ Pergami primum repertæ sunt.

Malis punicis.

Malum punicum, seu granatum, frequens est apud Carthaginem, unde cognomen sumpsit.

Malis Cydoneis.

Malis Cydoneis (quæ & Cotonea dicuntur) nomen dedit Cydon vrbs Cretæ, in qua magnus fuit eorū prouentus.

Milio.

Milio gaudet Campania, pulcemq; candidam ex eo facit. Sarmatorum quoque gentes hac maximè pulre aluntur Æthiopes non aliâ frugem, quàm milij, hordei q; nouere.

Habent & Niuerni agros milio, perinde ac frumento, aut aliis fegetibus refertissimos, quo etiam contrito, & in farinam redactò pulcem conficiunt.

Malua.

Maluas Plin. scribit in Arabia septimo mense arborefcere, quod est argumentum magnæ fertilitatis.

Molyherba.

Molyherba à Mercurio reperta, maximè contra venena efficaciaz, nascitur in Cilene Arcadiæ.

Militibus.

Plinius scribit Italiam nuntiato Gallico tumultu solam sine externis vllis auxiliis armasse peditum x x c. millia,

CORNVCOPHÆ TEXT.

equitum d. c. millia.

Mulis piscibus.

Mulos pisces Septemtrionalis gignit Oceanus, & proxima pars occidentis.

Merulis albis.

Merulae circa Cyllenem Arcadiæ, nec usquam alibi candidæ nascuntur.

Aliis rebus.

Mithridanion herbam generat Pontus. Melichrysim gemmam India. Magadarum caulem Syria. Maltichem arborem Chios insula.

Niuiibus.

Taurus, Othrys, Rhodope, Scythia, Thracia, nullo ferè tempore non rigent niuiibus, gelu, ac glacie. Taurus, Kemaculus: Nubibus impono Taure niuose tuis. Scythia, Lucanus: Solibus & nullis Scythicæ, quum bruma rigeret, Dimaduere niues. Thracia, Statius lib. 11. Bittoniæ tepuere niues. Ouid. Brachia Sythonia candidiora niue. Othrys, Claudianus: Lassa per Othrysiæ fundere membra niues, Rhodope. Ouid. in Epist. Quæ patet umbrosam Rhodope glacialis ad Hemum.

Scribit Plin. Atlantis verticè, altis etiam æstate, niuiibus operiri.

Nemoribus.

Zacynthos insula non procul Corintho. Virg. lib. 3. Æn. Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos.

Egaleos mons Atticæ. Itatius lib. 12. Diues & Egaleos nemorum, Parnesq; benignus Vitibus.

Atlas (inquit Martianus Capella) nemorosus est, scattens fontibus, sed rupibus infecundus.

Nucibus.

Auella vrbs Campaniæ, nuces habuit præstantissimas. Plinius: Nuces Auellaniæ capitis dolorem faciunt. Virg. Et qui maliferæ despectant moenia Auellæ.

Plinius laudat Tarentinas amplitudine, & putaminis mollicie. Columella: Nucem Græcam Auellanam, & Tarentinam hoc modo facere poteris.

Thasiq. Quintianus: Thasia nux quosdam, Cilix & piscis aliquos. Varro apud Gellium Scaros Cilices, nuces

EPITOME.

32

Thasias, palmas Ægyptias, glandes Ibericas inter cibos electiles reponit.

Optimum genus Nucum fuit Persicum, auctore Plinio. Politianus in Rust. Cornaq; cum Cerasis, duroq; putamine clausa Persica nux.

Plinius laudat Ponticas. vnde Statius lib. 1. Sil. Quid quid nobile Ponticis nucetis.

Nardo.

Nardus, seu Nardum frutex est aromaticus, quo India & Persis abundant. Horatius: Nunc & Achæmenio perfundi Nardo iuuat. Plinius: Cuius folia nihil ab Indico nardo distant.

Nymphis.

Oceanus Nympharum omnium pater est. Catullus: Non genitor Nympharum abluat Oceanus.

Napis.

Amiternum vrbs Campaniæ Napis abundat. Martialis: Hos Amiternus ager felicibus educat hortis. Plinius: Napi verò Amiternini (quorum eadem ferè natura) gaudent æquè frigidis. Napus in Ægypto mirè celebratur propter olei celebritatem, quod de semine eius faciunt.

Nebridibus.

Nebrides dicuntur damarum, seu ceruorum pelles. his abundat mons Nebris nomine, auctore Solino.

Nitro.

Nitrum lapis est sulphuri commistus, & naturæ salis proximus. Apud Epirum fit eodem quo sal modo. Optimum crescit in Macedonia, quod vocant Coletricum. In Ægypto conficitur multò abundantius, sed deterius. Nitriarum egregiæ Ægyptiis circa Memphim esse consueuerunt.

Nasturcio.

Nasturcium herba est torporem & hebetudinem excitans. frequens est apud Babylonem.

Neadibus.

Neades animalia sunt, quorum voce abruptitur terra. reperiuntur in Samo insula.

Narcisso.

Plinius ait probatissimum narcissum crescere in Lyciæ

Ostro.

Lemannus lacus, Gebennæ propinquus, colore muricis abundare arguitur dicto Ricardi Bartolini: Ostrifero madidum caput obiectare Lemanno. Sarra, seu Tyros, Virg. Vt gemma bibat, & Sarrano loriat ostro.

Sidon. Ouid. Hic qui Sidonio fulget sublimis in ostro. Assyria. Virg. in Cyri: Non Libys Assyrio sternetur lectulus ostro.

Phœnicia. Rufus Festus: Agenoreo color hinc mentier ostro.

Tanarus mons Laconiae. Ægidius Maserius: Commendent ostrum Tanarus, atque Tyros.

Chalcedon. Luc. lib. 9. Pontus & ostriferam dirimat Chalcedona cursu.

Oleo, & Oliuis.

Venafrum Campaniae oppidum præcipuam olei laudem meruit: Martial. lib. 13. Hoc tibi Campani sudauit bacca Venafrum Vnguentum. Horat. Pressa Venafrana quod bacca remisit Oliuæ. Plinius: Et vulgò (inquit) principatum hoc bono obtinuit Italia toto orbe, maximè agro Venafrano.

Picenum regio Italiae. Martial. Si mihi Picena turdus Palleret oliua. Oliuam Picenam commendat Plinius.

Sicyon vrbs Achaiae. Ouid. in Ibin: Aut vt oliuifera quondam Sicyone profecto.

Trebia, seu Trebula vrbs Italiae (quæ prius Nitifica dicebatur) etiam claruit oliuis. Virg. lib. 7. Ereti manus omnis Oliuiferæq; Nitiscæ.

Peparethros insula. Ouid. lib. 7. Met. Et Giaros, nitidæq; ferax Peparethros oliuæ.

Ager Sabinorum. Ouid. lib. 3. Fast. Primus oliuiferis Romam deductus ab aruis.

Eurotas fluuius Laconiae. Stat. lib. 4. Theb. Taygetiq; phalanx, & oliuiferi Eurotae Dara manus.

Licabefos mons Atticae. Stat. lib. 12. -parnesq; benignus Vitibus, & pingui melior Lycabefos oliua.

Betis

Betis Hispaniae fluuius. Martialis, Betis oliuifera crinem redimit corona. Plinius: Glareosum oleis solum aptissimum in Venafrano, pinguisimum Bætica. Idem: Bætica quidem messes vberimas inter oleas metit.

Paropotamia proxima Tigri regio non palmetis modò, verum & oleo, pomisque & aliis arbutis nobilis est.

Oliuis etiam abundare Fortunatas insulas ostendit Horatius dicens: Germinat & nunquàm fallentis termes oliua. Taburnus mons Campaniae. Virg. inuat Ismara Baccho Conserere, atque olea magnum vestire Taburnum.

Ouis.

In Velitris, Volscorum oppido, fuit ouorum ingens abundantia. Mátuanus: Iam Latij Romæ caput, ouiferasq; Velitras.

Pygmæorum casae luto, pennisq; & ouorum putaminibus construi scribit Plin. lib. 7.

Oonæ eodem teste insulae sunt Ponti, in quibus ouis auium & auenis viuunt incolæ.

Ouibus.

Galesus, Calabriae flumen, ouium multitudinem quondam fertur habuisse. Horat. lib. 2. Carm. Dulce pellitis ouibus Galesi flumen.

Canusium vrbs est Apuliae, in qua lanæ erant rutili coloris. Lucretius Sat. 6. Pastores, & ouem Canusinam, vltimosque Falernas.

Gallia. Hor. Nec pinguis Gallicis crescit vellera pascuis. Calabria, & Apulia. Col. lib. 3. Generis eximij Calabras,

Apulasq; milites nostri existimabant, earumq; optimas Tarentinas. Nunc Gallicae preciosiores habentur, earumq; præcipuæ Alcinates. Alcinum autem oppidum est in palude positum, simile Rauennæ situm habens. Martialis: Vel leribus primis Apulia prima, secundis Nobilis Alcinum, tertia laudat ouis. Plinius: Lana autem laudatissima Apula, & quæ in Italia Græci pecoris appellatur, alibi Italica. Tertium locum Milesiae oues obtinent. Apulae breues villos, nec nisi penulis celebres. Circa Canusium, Tarentumque summam nobilitatem habent.

Tibareni populi sunt Trapezonti imminentes, Chalybibus vicini, ouium præstantissimi cultores. Priscianus, seu

B

CORNVCOPIAE TEXT.

Rhemnius in Dionysii Geographia: Hic pecorum est di-
ues nimirum gens Tibarenum: Hanc prope sunt Chalybes,
durissima regna colentes, Quos labor exercet saeuus, fer-
riq; metalla.

Aegyptus adeo herbis exuberat, auctore Diodoro Sicu-
culo, ut oues bis anno ibidem pariant, bisq; praebeant lana.

Herodotus ait in Arabia esse oues cauda trium cubito-
rum, quam per humum trahunt.

Sunt & minutissimae oues in Chio pabuli inopia, quarum
tamen lacte caseus conficitur laudatissimus. Ibidem agni
statim a partu matrem pastoremq; agnoscunt, & circa petul-
ca lasciuia subsiliunt.

Ornis.

Pelion mons Thessaliae. Val. Flac. lib. 1. Arg. Quantum
Peliacas in uertice uicerat ornos.

Odoribus.

Arabia propter varias herbas, fruticesq; aromaticos, to-
ta est odorifera. Statius lib. 1. Sil. Odoriferis Arabum quod
doctus in aruis. Tibullus: -vrantur odores, Quos tener e
terra diuite mittit Arabs.

Saba. Col. lib. 11. Calitibus, templisq; Sabaeum mi-
scet odorem. Statius lib. 2. Sil. Odoriferos exhaustit flam-
ma Sabaeos. Plin. scribit Sabaeos ditissimos siluarum ferti-
litate odorifera.

Persis. Sil. lib. 15. Altera Achæmenium spirabat uertice
odorem. Ad hoc alludit Hor. Persicos odi puer apparatus.

Afsyria. Catullus, Fragrantè Afsyrio uenit odore domum.

Panchaia, & Idaspes. Claudianus: Quidquid turiferis
spirat Panchaia siluis, Quidquid odoratus longè blanditur
Idaspes.

India. Silius libro 17. Qualis odoratis descendit Liber
ab Indis.

Armenii. Tibul. li. 1. Iactat odoratos uota per Armenios.

Apud Delphos, oppidum Phocidis, dabatur Apollinis ora-
cula. Plin. Subeunt in hac reputatione Delphica oracula,
uelut ad castigandam hominum uanitatem a deo missa.

Ostreis.

Ostrea, seu Ostreae appellantur aquatiles conchae, qua-

EPITOME.

34

olim usus erat in deliciis. Optimae fuerunt in lacu Lucri-
no Mart. Ebria Baiano ueni modo concha Lucrino. Hor.
Non me Lucrina iuuerint cōchyliā. Sergius Orata (qui pri-
mus ostrearum piscinas habuit) optimum saporem Lucri-
nis adiudicauit.

Gerardasca stagnum est agri Volaterrani, optimis ostreis
refertum.

Baiae, Hadrianus Cardin. Balano ostrea, murices, luposq;.

Circæi. Hor. Ostrea Circæis, Miseni oriuntur echini.

Abydos. Mantuanus: Unus, & ostriferam Sesto qui iun-
xit Abydon.

Oppidis.

Alexandri magni comites in eo tractu Indiae, quem sube-
gerant, scripserunt quinque millia oppidorum fuisse, Indiamq;
tertia partem esse terrarum omnium, & multitudinem gentium
innumera probabili ratione. Indi enim prope gentium so-
lū nunquam emigrauerunt suis finibus.

Bætica olim habuit oppida 175.

Oleribus.

Syria in hortis operosissima oleribus abundauit. unde
natum Adagium, Multa Syrorum olera.

Onagris.

Onagri siluestres asini praecipui sunt in Phrygia & Ly-
caonia. sunt & in Mauritania cursu pernices, citoq; desiste-
tes, quos anhelos uenatores propterea facile capiunt.

In India reperiuntur agrestes, equi magnitudine, capite
paene rubenti, oculis caeruleis, uno in fronte cornu.

Onocrotalis.

Onocrotalos aues, olorum similitudinem habentes,
Gallia Septentrionalis, Oceano proxima mittit.

Onychite.

Onychitem gemmam in Arabia montibus, nec usquam
alibi nasci ueteres putauerunt.

Aliis rebus.

Othonem & Oenanthem herbas habet Syria. Opalos
gemmas, India. Ocrum pigmentum, Topazonos insula. Ob-
sidiarum lapidem Aethiopia. Oryges feras, Africa. Origa-
num herbam, Bœotia.

Pice.

Plinius: Asia picem Indicam maximè probat. Græcia Piericam, Naryciam. Virg. lib. 2. Georg. dicens: Et iuvat vndantem buxo spectare Cytorum, Naryciæq; picis lucos. Est autem Narycia, seu Narycium oppidum Volscorum. Col. lib. 11. sobolem dabit illa capacem Naryciæ picis, aut Actæi mellis Himetri.

Est & circa Idam in Troade pix plurima. Virg. libro 3. Georg. Idæasq; pices, & pingues vngvine ceras.

Illyrium, seu Illyria Epiri regio, Italiæ propinqua pice quoq; abundat. Ouid. Nigrior Illyrica cui pice sâguis erat.

Theopompus apud Plinium testis est in Apolloniatarum agro picem fossilem non deteriore Macedonica inueniri.

Piceis arboribus.

Picea arbor frequens est in Pado: vnde impositum fluuii nomen. Pades enim Picea Gallicè vocantur, inquit Plin.

Palmis.

Apud Hæssenos populos vrbs est Eggada nomine, fertilitate, & nemoribus palmentorum nobilis.

Ægyptus. Plin. Palma (inquit) quæ fert Myrobalanum, probatissima est in Ægypto. Quinctianus: Inuenta mensis palma mox Ægyptia.

Idume prouincia Syriæ palmis luxuriat. Lucanus: Et ar busto palmarum diues Idume. Virg. lib. 3. Georg. Primus Idumæas referam tibi Mantua palmas.

Hiericus oppidum est Idumææ, in cuius agro Strabo ait palmetum esse centum stadiorum. Plinius Hiericentem palmetis confitam, & fontibus irriguam vocat. Idem: Sed vt copia (inquit) ibi atque fertilitas, ita nobilitas in Iudæa, nec in tota, sed Hiericunte maximè.

In Babylonia per omnem regionem palmae sunt sua sponte nascentes, pleraque fructiferae.

Arabia, Ouid. lib. 10. Palmiferos Arabes, Panchæaque rura relinquam.

Pharos Ægypti Insula. Ouid. lib. 2. Eleg. Quæ colis & Memphin, palmiferamq; Pharon.

Selinis vrbs iuxta Lilybæum. Sil. Audax Hybla fauis, palmis quoq; onusta Selinis. Virg. lib. 3. Æn. Teque dactis

linquo ventis palmosa Selinis.

Plinius scribit Iudæam esse inclutam palmis.

Est & in Liguria castrum S. Romuli palmis nobilibus re-fectum.

Canaria vna ex Fortunatis insulis abundat palmetis, canotias, id est, palmarum fractus ferentibus. Mart. Notæ canotides theatris. Stat. Prægrandes canotides cadebant.

Tylos insula maris Persici, palmas, oleas, vites, ficos, & varia pomorum genera profert.

Thebæ Ægyptiæ palmis itidem secundæ fuerunt. Stat. Seu quæ palmifera mittunt venalia Thebæ.

Pomis.

Tibur oppidum non procul Roma, pomis abundauit. Col. lib. 11. Et turris lacus, & pomosi Tiburis arua.

Phæacum regio tanta pomorum vbertate claruit, vt præ maturis fructibus noui statim succederent. his autem præ fuit Alcinoüs. Stat. lib. 1. Sil. Quid bisera Alcinoi laudè pomaria, vosq; Qui nunquam vacui proditis in æra ramis? Iuuenalis Stat. 5. Illa iubebit Poma dari, quorum solo pascaris odore: Qualia perpetuus Phæacū Autūnus habebat.

Anio fluuius Tiburi propinquus, etiam pomis abundat. Propertius: Ramosis Anio qua pomifer incubat aruis.

Falisci, Volscorum populi, etiam abundant pomis. Ouid. li. 3. Eleg. Quæ mihi pomiferis coniux foret orta Faliscis.

Aspagones Indiæ populos, vitis, lauri, buxi, pomorūq; omnium in Græcia nascentium fertiles scribit Plinius.

Omnes Fortunatæ Insulæ copia pomorum & auium omnis generis abundant.

Plumbo.

Mistis Insula candidum generat plumbum. Plin. libro 4. cap. 16. Timæus historicus à Britannia introrsus sex dierū nauigatione abesse dicit insulam Mistim, in qua candidum plumbum proveniat.

Ex Cassiteride insula, ait Plin. li. 7. cap. 56. plumbū pri-mus apportauit Midacritus.

Cantabria nigro abundat plumbo.

Pantheris.

Hyrcania Scythiæ pars Pantheris, Pardis, & Tygrib. abundat.

Pinis.

Atlas mons. Aufonius: Nec pinifer Atlas Amphitryoniadem puerum.

Ida. Stadius lib. 3. Sil. Pergame pinifera multo preciosior Ida.

Lycæus mons Arcadiæ. Stadius lib. 7. Theb. Nec sua pinigero magis adnatet umbra Lycæo.

Simois fluius Phrygiæ. Stadius lib. 12. Pinigeri rapitur Simoentis ad amnem.

Mænalus. Virg. Pinifer illum etiam sola sub rupe iacentem Mænalus, & gelidi fluerunt saxa Lycæi.

Ossa mons Thesaliæ. Lucan. Quantus Piniferæ Boreas quum Thracius Ossæ Rupibus incubuit.

Ochrys. Val. Flac. Parnasi lateant iuga, cesserit Ochrys piniger.

Portis.

Ægyptiæ Thebæ centum portis nobiles fuerunt. Iuuenalis. Ecce vetus Thebæ centum iacet obruta portis. Plin. Et Diopolis magna, eadem Thebæ, portarum centum nobilis.

Piscibus.

Aulis vrbs, seu portus Bæotiæ, piscibus abundat. Ouid. libro 12. Met. Bæotæq; tellus Aulide piscosa puppes tenuis fecit uras.

Benacus lacus. Petrarcha: Carmine piscoso referens accepta Benaco. Vbi primâ corripuit, quæ à Virg. producit.

Gnydos Lyciæ ciuitas. Ouid. lib. 10. Piscosamq; Gnydon grauidamq; Amathunta metallis.

Multa sunt in Nilo piscium genera, inter quos numerantur Lepidodus, Coracinus, Porcus, Phagonus, Silurus, Citharus, Alofa, ex testaceis Dilichius, Phiscus, Bolites.

Tanta est in Thule insula piscium multitudo, ut ligni loco comburantur ab incolis.

Gedrosi Indiæ populi (qui Arhim amnem incolunt) fores in domibus maxillis piscium, & belluarum faciunt, & ossibus tecta contignant.

Populis arboribus.

Sperchius fluius Thesaliæ. Ouid. lib. 1. Met. Populifer Sperchius, irrequietus Enipeus.

Padus. Ouid. lib. 1. Eleg. Frigidus Eurotas, populiferæ Padus.

Populos nigras, efficacissimas habet Creta Insula. Papyro.

In Lacunis Nili nascuntur iunci, ex quorum tenuissimis filuris contextuntur chartæ & vela, & vestes & stragula. est autem Papyrus frutex nascens in paludibus Ægypti, aut quiescentibus aquis Nili. Papyrus ostendit primus in Ægypto Alexander. de Papyro, Lucanus: Non dum flumineas Memphis contexere Biblos Cœperat. Ouid. lib. 15. Perq; Papyriseri septemflua flumina Nili. Martialis: Perdite Nilicæ Musæ mea damna papyrus. Plinius lib. 13. Papyrus (inquit) nascitur in palustribus Ægypti, aut quiescentibus Niliaquis, ubi euagatæ stagnant, duo cubita non excedente altitudine gurgitum. Et Paullus post: Nuper & in Euphrate nascens circa Babylonem Papyrus intellectum est eundem habere usum chartæ.

Prunis.

Damascus vrbs Sirix optimis abundat prunis, quæ Damascena vocantur. Columel. lib. 11. Armeniisq; & Cereolis, prunisq; Damasci. Plinius. lib. 15. In peregrinis arboribus dicta sūt Damascena, à Syria Damasco cognominata.

Piris.

Plinius ait Crustumina Pira cunctis esse gratissima. Abundant & Piris Calabri, quæ consueuerunt hospitibus apponere. Horat. Non quo more Piris vesci Calaber iubet hospes. Hinc Adagium, Calabri hospitis Xenia.

Crustuminis proxima sunt Falerna, à potu: quoniam tanta vis succi abundat.

Porris.

Aricia vrbs Italiæ porris abundat. Martialis: Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros.

Tarentum. Idem Mart. Fila Tarentini grauiter redolentia porri.

Plinius ait laudatissimum porrum esse in Ægypto, mox Orchæ, atque Ariciæ.

Phasianis,

Phasiani, à Phaside Colchorum fluuiio dicuntur, quod

ibi sint frequentes. Lactantius: Cernitur & militum Phasidis inter auent. Mart. lib. 13. Argiua primum sum depotata carina, Antè mihi notum nil nisi Phasis erat.

Paludibus.

Nilus. Statius lib. 3. Sil. Vnde paludosi secunda licentia Nili. Rauenna. Sil. lib. 8. Lenta paludosa proscindunt signa Rauennae.

Sicambri populi Germaniae Rheno proximi, in paludibus habitant. Propertius. Ille paludosos memoret seruire Sicambros.

Portentis.

Nilus. Stroza fil. Et portentiferi nascet uada noxia Nili. Pruinis.

Scythia, Riphæi, Caucasus, Strymon fluuius Thraciae perpetuis rigent pruinis. Virg. lib. 4. Georg. Aruaq; Riphæis nunquam uiduata pruinis. Claudianus: Caucasas captiua bibunt armenta pruinis.

Phaetris.

Creta. Virg. lib. 3. Georg. Armaque, Amyclæumque cernem, Cressamque phaetram.

Gnosofos & Gortyna urbes Cretæ. Luc. 3. Creta uetus populus, Gnosofosq; agitare phaetras Docta, nec Eois peior Gortyna sagittis.

Cydon urbs Cretæ. Ouid. lib. 8. Met. Armaque, equosque habitusque Cydoneasque phaetras.

Lycia. Statius lib. 6. Theb. Cetera pars Lyciis gaudet contenta phaetris.

Media. Marullus: Non tot spicula Medicis phaetris. Purpura.

In Melibœa, urbe Thesaliæ, claruit usus purpure. Virg. libro 5. Æn. Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit.

Plinius ait in Laconia purpuram optimam fieri consueuisse. Horat. Nec Laconicas mihi Trahunt honestæ purpuras clientes.

Bombycinam ueste texere Pamphila Placis filia in Coe insula prima docuit. Martialis: Nec Coe referunt iam tibi purpuræ.

Tyros. Tibullus, Illi selectos certent præbere colores

Africa puniceum, purpureumq; Tyros: Idem. Vellera de succis bis madefacta Tyros.

Sidon & Ancon. Silius lib. 8. Stat fucare colus, nec Sidone uilior Ancon.

Plinius de Carthagine loquens, Nunc omnis (inquit) nobilitas conchylio, atque purpura constat.

Purpuras pisces habent Sigæum & Lectum Idæ promontoria.

Placentis.

Picentes pane laudantur, quem conficiebant ex halicæ materia macerata. hic ob duriciam frangi non poterat, nisi lacte, multo uel mollicius. Martialis: Picentis Ceres nituo sic nectare crescit, Vt leuis accepta spongia turget aqua. Pamphilus: Non halicæ panes, non quas tibi terra placentas Picentina dedit.

Pyramidibus.

Pyramides lapideæ fuerunt structurae in Ægypto, quas reges sumptu maximo erigebant, aut in ostentationem diuitiarum, aut in usum sepulturae, aut ad excitandum populi torpori. earum una ccccxx. millibus hominum, uiginti annorum spatio constructa fertur, tanta quidem rerum prodigientia, ut in raphanos, allium & capas (quibus operarii uescebantur) m dccc talenta erogata sint. Martialis: Barbara Tyranydum fileat miracula Memphis.

Procellis.

Syrtis, Charibdis, Scylla, Malea, Caphareus, marina dicuntur pericula, procellis frequentibus agitata. Pamphilus, Perque procellosas Syrtis, per saxa Maleæ, Per mare, quod rapido uortice Scylla trahit.

Pectinibus.

Pectines pisces sunt lati, quibus abundat Tarentum. Horat. Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum. Plin. ait laudatissimos esse pectines Mitylenis, in Ægypto uero pectunculios.

Pecore.

Phyllos regio Arcadiæ. Stat. lib. 4. Theb. Aptior Armenis Mydeæ, pecorosaque Phyllos.

Tartari populi, quum frugibus careant, pecore tamen

CORNVCOPIAE TEXT.

abundant. & quoniam aquarum sunt pauperes, equinum sanguinem bibunt.

Sclavi regionem habitant adeo feracem, ut bis in anno gravidas habeant pecudes, quae quater tondentur.

Volaterranus ait Pannoniam pecoribus & vitibus abundare, sed olei pauperem esse.

Orchomenos urbs Arcadiae, Polymelos a pecoris copia nomen meruit.

Angli pecore abundant, lanisque mollissimis, quoquo-
uersus exportatis. Viuarum animalium ad tria millia in tota
insula cernuntur, inquit Volaterranus.

Pabulis.

Moravia sterilitatem olei, & vini, pabulorum, frumen-
ti, pecorisque copia abunde pensat.

Erithrea insula Hispaniae tantae est fecunditatis, ut opor-
teat pecudes pabuli copia, excretionis sanguinis purgari:
cuius rei causa, ea finguntur, quae de Geryonis armentis di-
cuntur.

Plinius ait nihil esse laudatius Germaniae pabulis.

Pernis.

Pernae pisces de genere concharum, frequentes sunt cir-
ca Pontias insulas.

Psymmythio.

Psymmythium, seu Cerussam parit Rhodos insula.

Pumicibus.

Pumices dicuntur lapides erosi aene, leuigandis corpo-
ribus aptissimi. laudantur in Melo, Scyro & Aëoliis insulis.
reperiuntur & in Sicilia nigri coloris.

Perficis.

Perfica dicuntur à Perside regione his abundante. habet
Aegyptus Persicum arborem similem piro.

Paliuro.

Paliuro arbori Cyrenaica regio suam postponit Loton-
Pcisana.

Prisanae portioni (cuius laudibus Hippocrates volumen
vnum dicauit) bonitas praecipua Vticensi: in Aegypto fit ex
hordeo.

Panico.

Panico cibo praecipue utitur Aquitania. Ponticae gen-

EPITOME.

38

tes nullum panico praefertur cibum.

Portu.

Aulis urbs Boeotiae portum habuit quingentarum nauium
capacem.

Strabo ait Anthedonem Boeotiae urbem portuosam esse.

Munychia urbs Atticae habuit stationem cccc. nauium
capacem.

De Lycia, Seneca in The. Tutamque crebris portibus Ly-
ciam videt.

Pardis.

Pardos in Africa, Syriaque esse creberrimos, ait Plinius.
capiuntur & in regione Mauritaniae. sunt & in Caria ac
Libya praelongi admodum, animo imbelles, saltu agiles,
pelle adeo dura, ut ferro non cedat.

Pristibus.

Pristes, pisces sunt in mari Indico c. cubitorum.

Platanistis.

In Gange reperiuntur Platanistae pisces x. cubitorum.

Phoenice.

Phoenicem autem annis dcx. viuente sola fert Ara-
bia. Claudianus: Haec fortunatus nimium Titianus ales
Regna colit, Solisque plaga defensus iniqua Possidet inta-
ctas agris animalibus oras.

Palumbibus.

In agrum Volaterranum Palumbes quotannis aduolant
ex mari.

Psytacis.

India Psytacum mittit, autem humanae vocis docilem.
Claudianus: - et si qua loquendi Gnara, coloratis viridis
desertur ab Indis. Nunc etiam aduehuntur ex Lusitania,
insulisque Aethiopicis.

Phaleridibus.

Phalerides aues habet Parthorum Seleucia. Aquatica-
rum laudatissima Asia.

Phalocrococes aues Balearum insularum sunt peculiare.

Pellibus.

Ex Tana, Venetorum castello, exportantur pelles &
mancia, quae Sarmatae mercantur, vocantque Carcasos.

CORNVCOPÆ TEXT.

Panibus.

In Scolo Boetia vico laudatissimi fiebant panes.

Pelamidibus.

Pelamidum piscium copiam habent Alyzones populi. Strabo ait etiam reperiri in angustiis Byzantijs.

Peloridibus.

Pelorides pisces dicunt à Peloro promotorio, vbi scaturit.

Peponibus.

In Campania Pepones optimi spontè proueniunt.

Petroselino.

Optimum Petroselinū veniebat quondā ex Macedonia.

Perphagis.

Habet India perphagum animal duplo magnitudinem equi excedens.

Perdicibus.

Theophrastus dixit perdices esse in Paphlagonia duplici corde.

Palæstra.

Fuerunt Spartani clarissimi pugiles, & palæstritz. Propterea. Multa tuæ Spartz miramur iura palæstræ.

Aliis rebus.

Parthenium pigmentum habet Ægyptus.

Purpurisium colorem India.

Panacem herbam Clitorus mons.

Panacem vnguentum Arabia.

Philoginon gemmam, Porphyritem lapidem, Perseam arborem Ægyptus.

Phatagam animal, Porphyrum serpentem India.

Panorpum auem, Galatia.

Pardialim & Perseum pisces Mare rubrum.

Populo, & diuersis rebus abundat Parisiorum Lutetia.

Quercubus.

Chaonia, pars Epiri, glandibus abundat, & quercubus. Ouid. lib. 10. Vmbra loco venit, non Chaonis abfuit arbor.

Dodona silua Epiri. Val. Fl. lib. 1. Arg. Dodonida quercum Ingredior. Sil. li. 3. Implet. fatidico Dodonida munere quercum.

EPI TOME.

39

Ossa mons Thesalia. Val. Fl. Fleuit vbi Ossa capta-
ret munera quercus.

Racemis.

Cæcubum oppidum in sinu Caietano, terras habet optimi vini feraces. Horatius: Cæcubum, & prælo domitam Caleno Tu bibes vnam.

Imolus mons Lydia. Ouid. libro 4. de Ponto: Africa quot segetes, quot Imolia terra racemos, Quot Syllion baccas.

Methymna. Ouid. Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Rhombis.

Hadria, seu mare Adriaticum. Iuuen. Satyra. 4. Incidit Adriaci spatium admirabile Rombi.

Rhombitem Ptolemæus ait esse fluiuium post Mæotidem à Rhomborum frequentia nominatum.

Plinius ait Rhombum Rauennæ esse laudatissimum.

Rosis.

Pæstum oppidum in Lucania bis in anno fructus quoddam, & in his rosas parit. Virg. lib. 4. Georg. Biferiq; rosaria Pæsti. Idè de rosa: Vidi Pæstano gaudere rosaria cultu.

Pangæum quoque montem rosis feracem esset docet Plinius lib. 21. cap. 4.

Abundat & Campania optimis rosis, quibus præcipua dignatio. his Plinius addit Prænestinam & Milefiam. est etiam Cyrenis odoratissima rosa.

Resina.

Resina humor est fluens ab arboribus, etiam in eisdem residens. Plautus Ægyptiam probat in Marcatore dicens: Resinam ex melle Ægyptiam vorato, saluum feceris.

Raphanis.

Raphanus herba est, seu radix comestibilis, tam frequens & nobilis apud Delphos, vt ex auro dicaretur, Beta ex argento, Rapum ex plumbo. Aequat in Germania infantum puerorum magnitudinem. In Ægypto Raphani sparguntur nitro, vbi sunt suauitate præcipui.

Laciadæ quoque populi Atticæ raphanorū habent copiam apud eos moris erat, vt qui fuisset in adulterio deprehensus

CORNVCOPIAE TEXT.

ignominiosas poenas daret, impactis in pudendam corporis partem raphanis, qui ibidē crescunt mira magnitudine.

Rapis.

Plin. li. 18. dat palmā rapis, in Nursino agro nascentibus.

Reseda.

Reseda herbam collectiones, inflammationesq; decutientem habet Ariminum magno proventu.

Riuus.

Methone urbs riuus abundat. Seneca in Troade: An freuens riuus leuis Methone?

Serpentibus.

Ophiusa insula dicta est à multitudine serpentum. Ophis enim Græcè serpētem significat. unde Ophiogēna populi in Hellesponto, qui serpentum istus tactu leuant, & imposita manu, corporis uenena extrahunt.

Mauritania. Hor. Nec Mauris animo mitior anguibus. Libya, Silius: Terga damus, Libycisq; parem non esse fatemur Anguibus Aufoniam.

Africa. Horat. lib. 1. Ser. Canidia afflasset peior serpenti bus Afris.

Sinuessa urbs Campaniæ. Ouid. lib. 15. Vultur, niusq; frequens Sinuessa colubris.

Cinyphs fluius est Libyæ inter duas syrtes, capris & ferpētibus abundans. Pamphilus: Affer Cinyphii caput colubri.

Candei populi orientales serpentibus uescuntur. unde & Ophiophagi uocantur. neq; est alia regio earū fertilior. Plin.

In India serpentes in tantam adoleſcūt magnitudinem, ut solidos hauriant ceruos, taurosq;.

Tati sunt & apud Rhindacū annē in Pōto, ut superuolantes, quāuis altē, perniterq; alites hausturaptas absorbeāt.

Constat apud Bragadam fluium serpentem centum & uiginti pedum longitudinis à Regulo interfectum. quod est argumentum maximis ibidem nasci.

Sulphure.

Nascitur (inquit Plinius) sulphur in insulis Æoliis, inter Siciliā & Italiam; sed nobilissimum in Melo insula. In Italia quoq; inuenitur in Neapolitano, Campanoq; agro, & collibus, qui uocantur Leucogabi. Volaterran. ait nunc

EPITOME.

40

fosile sulphur esse in agro Volaterrano. Nar quoq; fluius aquas habet Sulphureas. Aufonius: Fluminibusq; Italīs præponens sulphureus Nar.

Segetibus.

Apud Cinyphem Libyæ fluium magna est frugum copia. unde Ouid. Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas.

Multis testimoniis constat Libyam & Africā segetibus abundare. Mant. in siluis: Vbi Libyæ segetes, ubi Gnosia uina. Ouid. lib. 4. de Ponto: Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos. Ab hac rerum copia, Cererem Argi Libyflam uocant, auctore Felto.

Gargarus mons Phrygiæ. Ouid. Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Scaris piscibus.

Scaros pisces habet Carpathium mare. Hor. Non me Lucrina iuuerint cōchylia, Magis ue Rhombus, aut Scari: Si quos Eois intonata fluctibus, Hiems ad hoc uerrat mare. Eois fluctibus dixit, id est, Orientalibus, propter mare Carpathium. Hunc piscem Optatus Helipertius præfectus clafis sub Claudio principe, è Carpathio aduexit. numeratur autem inter cibos electibus. Varro apud Gellium testis est Scaros Cilices omnium esse præstantissimos.

Sagittis.

Sequentia loca incolas habuerunt peritissimos sagittarū. Creta. Vir. in Cyri. Attica Cretæa sternebat rura sagitta.

Lycia. Virg. li. 8. Ille mihi insignē pharetrā, Lyciasq; sagittas Discedens, pharetramq; auro dedit intertextam.

Cydon urbs Cretæ. Statius lib. 7. Theb. Cydonæas anteibant gesa sagittas.

Gortyna. Lucan. li. 6. Dictæa procul ecce manu Gortynis arundo. Idem: Nec Eois peior Gortyna sagittis.

Dictæ. Silius li. 13. - Dictæa per auras Tranat, & in medium perlabitur urbis arundo.

Parthia. Mantuanus in Alphonso: - nec Parthica tanto Agmine per cæli nubem se fundit arundo. Hac ratione Catullus Parthos uocat sagittiferos.

Erithra, seu Erithræ. Sid. Fortē sagittiferas Euā populatus Erithras. De Oriētalib. populis Val. Flac. l. 5. Quos

CORNVCOPHÆ TEXT.

neque Iber, neque tuta suis aurora sagittis Sustinet. Per auroram intelligit Orientales.

Sarissis.

Sarissæ dicuntur hastæ Macedonum. Ovidius libro 12. Qui clypeo gladioq; Macedoniaq; Sarissa. Lucan. lib. 8. Primi Pellæas arcu fregere Sarissas.

Smaragdis.

Smaragdo gemma viridi, & oculorum aciem recreante abundant Erithra, & Scythia Claud. Inter Erithræos. surgentia colla smaragdos.

Reperitur etiam in India, & Cypri ærofodinis. Plinius ait Ægyptiorum, Scythicorumq; smaragdorū tantam esse duritiem, ut nequeant vulnerari. Ait & Scyticos omnium esse nobilissimos.

Sistris.

Sistrum tinnulum est instrumentū, ab Ægyptiis reperi- tum, quo utebantur in sacris Isidis, unde Sistrati Ægyptii dicuntur. Mart. Linigeri fugiunt, calui, sistrataq; turba. Ouid. li. 3. Eleg. Quid nunc sacra iuuant, quid nunc Ægyptia profunt Sistra?

Saccaro.

Saccarum dicitur mel in arundinibus collectum instar gummi candidum, & dentibus fragile. Saccarum autem fert Arabia, sed laudatius India.

Stanno.

Cassiterides decem sunt insulæ in Hispania, ex quibus effoditur Stannum, quod Cassiterum appellatur. Diodorus ait venam stanni esse in Britannia, iuxta Helenum promontorium, quod nunc Cornubiam vocant.

Saxis.

Mantuanus Apenninum saxosum, Pamphilus Ceraunia scopulosa, Calentius Pelion lapidosum vocant, quod ea loca saxis abundant.

De Eryce monte Siciliæ Seneca in Medea: Quæcun- que generat inuius saxis Eryx.

Sramine.

Pergamus Attali regia, Memphis, & Babylon vrbes ingeniola fuerūt in texedis staminibus. Politianus in Rust.

Textile

E P I T O M E.

41

Textile nec tenero subtegmine fulgurat aurum, Spirantes referens vultus, quæ Pergamos olim Artifici descripsit acu, quæ stamina Memphis, Quæ Tyros & Babylon radio pinxere sonanti.

Sale, & Salinis.

Hammanientes Cyrenaicæ regionis populi domos sale montibus suis exciso, ceu lapide construunt.

Sunt etiam in Saxonia Salinæ vberimæ, & argentifodi- næ ab Othone primo inuentæ.

Alos vrbs Achaïæ, à sale ibidem reperto meruit nomen. In Ormeno monte Indiæ quum saleretur, & instar lapi- dum cæditur, fertur postea renasci mira vbertate.

Apud Cyprum sal hammoniacum dicitur, quod in are- na reperitur.

Bisuntium, vrbs est Burgundiæ, in cuius agro duo sunt fontes. alter aquæ dulcis, alter, unde sal igne densatum, conficiunt, candore præstas, & maximū eius gētis vectigal.

Tarentini sale abundant candidissimo, atque fossili, quem Plinius ait esse omnium suauissimum.

Apud Bactros amnis Ochus, & Iaxartes ex appositis montibus deferunt salis ramenta.

Sunt & in Africa lacus turbidi salem ferentes.

In Carris Arabiæ oppido muros domosq; massis salis fa- ciunt, aqua ferruminantes.

Salicibus.

Ameria vrbs Vmbriæ fuit quondam salicibus ferax. Virg. Atque Amerina parat lentæ retinacula viti.

Setabo.

Setabum genus est lini, sudariis aptissimi, & tenuitate præcipui, quo abundat Hispaniæ vrbs Setabis nomine. Ca- tullus: Nam sudaria Setaba ex Iberis miserunt mihi mune- ri Fabullus & Verannius.

Sparto.

Spartum herba est in Hispania frequens, qua optimum etiam conficitur linum. Strabo ait in Hispania campum esse Spartarium, à Sparti multitudine nuncupatum.

Scombris.

Scombraria insula est, vel promontorium contra Afri-

F

CORNVCOPIAE TEXT.

ris rubri, à qua & nomen sumpsit. Reperitur & in Arabia insula, quæ Chytis uocatur.

Testudinibus.

Scribit Plinius in Taprobane insula tantam plerisque in locis testudinum reperiri multitudinem, ut earum superficie contendantur habitantium familiarum.

In Caranix angulo sunt Chelonophagi (inquit Plinius) testudinum superficie cascas tegentes, & carne uescen-tes. sunt & in Africa plurimæ.

Testudines tantæ magnitudinis habet Indicum mare, ut singularum superficie habitabiles cascas integantur, atque inter insulas rubri præcipue maris, his nauigent cymbis.

Troglodytæ cornigeras habent, ut in Lyra annexis cornibus latis, sed mobilibus, quorum in natando, remigio se adiuuant.

Tædis.

Tæda arbor, nuptiis quodâ sacra frequens est in Calabria.

Thapsia.

Thapsia ferula siluestris, nomen sumpsit à Thapso insula, in qua abundat.

Tigribus.

Reperitur tigris in India apud Prasios populos, magnitudine duplici, quam sit Leo. Iuuen. Indica Tigris agit rabida cum Tigride pacem.

Sunt & frequentes in Hyrcania, & Armenia, quæ propterea Hyrcanæ & Armeniæ dicuntur à poetis. Virg. Daphnis & Armenias curru subiungere Tigres Instituit.

Dicuntur & Gangeticæ à Gange. Ouidius lib. 6. Met. Nec mora traxit Ilyn, ueluti Gangetica ceruæ Lactentem fetum per siluas Tigris opacas.

Eadè ratione dicuntur Caucaasæ, à Caucaso monte Scythiæ. Silius: Caucaasam lustrans uirgato corpore Tigrim.

Et Caspia, à Caspia Scythiæ regione. Claud. Si tu san-cta Ceres, & te non Caspia tigris Edidit.

Particæ à Parthia. Idem: Quem Parthica tigris uelat. Prope Niphatem Scythiæ fluium sunt etiam tigres. Sido. Aut ut Tigriferi pharetrata per arua Niphatis.

Tarandis.

Tarandum animal tauri magnitudine, & pelle uersicolo

EPITOME. 43

te (qua scuta fiunt) fert Scythia.

Torsionibus.

Torsio piscis est similis Delphino, præterquam rostro. hunc gignit mare Ponticum.

Thrissis piscibus.

Thrissas in Tiberi fluuio laudatissimas reperiri scribit Plin. has in Ægypto circa Meroæ stagnum, coloni flebilibus numeris escæ uice deceptas expiscantur.

Thynnus.

Strabo ait Thynnus pisces miræ magnitudinis in Hispania reperiri, eosque glande uesci prodit.

Thricius.

Thriciæ pisces sunt frequentes in Istro, ex quo quum in mare uenerunt, nunquam postea remeant.

Thymallo.

Thymallum piscem magnitudine cubitali gignit Tici-nus, Italiæ fluius.

Tuberibus.

Tubera poma, seu cibi in magnis olim deliciis fuerunt. Asiæ nobilissima extitere circa Lampacum, & Alopecone-sum; Græciæ uerò circa Elidem. Præstant Africana. De his Mart. Rumpimus altricem tenero de uertice terram Tubera: Boletis poma secunda sumus.

Tela.

Ausonius telam commendat Persicam, ubi ait: Laudet Achæmenias Orientis gloria telas, Molle aurum paliis Græcia texe tuis.

Commendatur Ægyptia ob præcipuam lini bonitatem, uel quod multis licis (quæ polymita dicuntur) texere docuerint. Lucan. l. 10. Ut mos est Phariis miscendi licia telis.

Setabis urbs Hispaniæ tela claruit. Silius lib. 3. Atque alrix celsa mittebat Setabis arce, Setabis & telas Arabum spreuisse superbas, Et Pelusiaco filum componere Nilo.

Tauris.

Clitumnus fluuius est Umbriæ, cuius aqua pota candi-dos boues (qui ibidem sunt frequentes) reddit. Stat. li. 1. Sil. Aut præstent niueos Clitumno noualia tauros.

Meuania oppidum est Umbriæ, Clitumno fluuii propin-

quum, feras taurorum & armentorum. Lucan. lib. 1. Est qui tauriferis vbi se Mevania campis Explicat.

Taxus.

Taxus arbor est feralis baccas proferens venenatas, à qua toxicum velut taxicum appellatur. frequens est in Hispania & Corsica. vnde Virg. Sic tua Cynæas fugiant examina taxos. Plinius ait, Arcadiæ taxos tam præsentis esse veneni, vt si quis sub iis dormiat, cibum ve capiat, statim moriatur.

Tapetibus.

Alexandria & Assyria tapetibus claruerunt, qui inde Assyrii & Alexandrini vocantur. Statius libro 2. Theb. Fuderat Assyriis extincta tapetibus alto Membra thoro.

Thermis.

Baiæ ciuitas est Campaniæ, in cuius agro calidæ sunt aquæ ad voluptatem & varios morbos aptissimæ. vnde & thermæ Baiarum celebratæ sunt.

Tragoni, & Trogete.

Tragonis, seu Rhagion, herba nascitur in Creta tantum insula in maritimis, Iuniperò similis, & semine, & folio, & ramis.

Trogetes arbos nascitur in inferiore Cyrenaicæ parte.

Thymo.

Thymus, seu Thymum, herba est apibus gratissima, quæ abundant Hybla & Hymettus. Virg. in Buc. Nerine Galatæa, thymo mihi dulcior Hyble. Mart. lib. 5. Hyblæis mædidis thymis placentas.

Tritico.

Plinius ait Bizantium Africæ campum centenos quinquagenos tritici modios reddere, atq; missa Augusto ex vno grano quadrigenta paucis minus germina, & ccc x l. stipulas Neroni ex vno grano.

Cum centesimo quidem & Leontini Siciliæ campi fundunt. sunt in primis feraces tritici tota Bætica & Ægyptus.

Tribulis.

Thracia tantam habet tribulorum copiam, vt eorum fo liis equos saginent, qui ad Strymona habitant.

Tragelaphis.

Tragelaphi animalia iuxta Phasim Colchorum amnem, nec alibi nascuntur.

Turdis.

Idem ait Turdos frequentes in Germania cerni, maxime hiemis tempore.

Vasis.

Habet Samos insula figulinum lutum, conficiendis vasis (quæ in æsculentis laudantur) aptissimum. vnde Tibullus lib. 2. At tibi læta trahant Samiæ conuiuia testæ.

Cumæ quoque ciuitas Campaniæ vasis olim terreis gloriabatur. Idem Tibullus: Fictaq; Cumana lubrica terra rota.

Corinthus vrbs Græciæ, prima toreumatam, vasorumq; luxuriam commenta est, quæ Corinthia propterea dicuntur, & eorum amatorem Corinthiarii. Suetonius in Augusto: Pater argentarius, ego Corinthiarius. Statius: Æraq; ab Isthmiaciis auro potiora metallis.

Venenis, & herbis venenatis.

Abundat venenis, & herbis veneficis Thessalia. Tibull. lib. 2. Quidquid & herbarum Thessalæ terra dedit. Propertius lib. 1. Et bibere è tota toxica Thessalia. Lucan. l. 6. Thessalæ quinetiam tellus herbasq; nocentes Rupibus ingenuit. Ouid. lib. 3. Nam mea Thessalico languent deuota veneno Corpora.

Pontus quoque veneficis abundat herbis. Virg. in Buc. Has herbas, atque hæc Ponto mihi lecta venena, Ipse dedit Mæris, nascuntur plurima Ponto.

Colchos, & Iberia sunt etiam feraces veneni. Horatius Herbasq; quas Colchos & Iberia Mittit venenorum ferax.

Scythia Statius lib. 4. Thebaid. Et Scythicis quoties armata venenis Colchis ager.

Athrax vrbs est Thessaliæ, itidem veneni ferax. Val. Flac. li. 6. Argô. Quâuis Athracio Lunâ spumare veneno Scirer.

Citea vrbs fuit Colchorum, veneficiis famosa. Prop. lib. 1. Tunc ego crediderim vobis & sidera, & amnes Possê Citæinis ducere carminibus. vnde & maga Citæis ab eodem vocatur lib. 2. vbi ait. Non hic herba valet, nò hic no Æurna Citæis, Non per Medææ gramina cocta manus.

Phasis fluius Colchorum. Ouidius Quid te Phasiacæ iuuerunt gramina terræ?

Vellere.

Seres populi sunt orientales, apud quos arbores sunt, non folia solum, sed lanam quoque tenuissimam proferentes, ex quarum frondibus, caniciem depectunt aqua perfusam, & ex vellere vestimenta conficiunt, quæ vocantur Serica. Virg. lib. 2. Geor. Velleraq; vt foliis depectunt tenuia Seres. Prop. lib. 1. Quid releuant variis Serica textilibus?

Miletus vrbs Ionix, Lanarum & vellerum præstantia, magnam quoque meruit laudem. Martial. Nec Milerus erat vellere digna tuo. Hor. li. 1. Epist. Alter Miletæ texta cane peius & angue Vitabit chlamydè. Virg. li. 3. Geor. quæuis Milefia magno Vellera mutent, Tyrios imitata coloris. Vestibus.

In Pellene Achaix ciuitate diuersæ vestimentorum formæ fieri confueuerunt. Vestes Pellenicæ adeo nobiles fuerunt, vt in Iunonis ludis ac certaminibus, victori Lacerina Pellenica præmij vice daretur.

Vlmis.

Pteleon vrbs Theſſaliæ, nomen habuit ab vlmorum frequentia.

Vitulis.

Sunt qui velint Italiam à taurorum, bouum vitulorumq; multitudine & præstantia nominatam. Græci enim (inquit Gellius) Italos vocant vitulos.

Vrbibus.

In Creta insula centum fuerunt vrbes. Ouid. lib. 6. Fa-ma noui centum Cretæas forsitan vrbes Impleſſet monſtri. Idem in Epist. Non ego te Crete centum digesta per vrbes Aspiciam.

Ægyptii regnate Amasi viginti millia vrbium habitauerunt.

In Bactrianis mille vrbes fuerunt, In Italia septingentæ.

Tarraconensis Hispania continet oppida cccclii.

Polybius scribit trecentas Celtiberorum vrbes à Tiberio Graccho expugnatas.

Viuariis.

Viuaria animalium (inquit Volaterranus) ad tria millia in tota Britannia insula cernuntur.

Vrticapisce.

Vrtica piscis adhærens scopulis frequens est in chalcide Euboia.

Vnguentis.

Vnguentum Rosaceum optimum est apud Phaselidem, Neapolim, & Capuam: Crocinum in Cilicia, & Rhodo: Nardinum, apud Tarsum: Oenanthium & Omphacinum apud Cyprum: Adramitinum, Amaranthinum, Coum, Melinum, Metopium, Mendesium, in Ægypto: Iridis optimum apud Elidem. Fuit & Agathusa insula vnguento nobilis, vna earum, quæ Sporades dicuntur. Item Syria. Prop. lib. 2. Quum dabitur Syrio munere plenus onyx.

Antiquitus laudatissimum fuit vnguentum in Delo insula. Terrarum omnium accommodatissima vnguentis est Ægyptus. ab ea Campana est proxima copia rosæ. Bathylus populi, Cyprij, Cyxiceni, Corinthij, vnguentis madent.

Vrſis.

In Myſias vrſi sunt albi tanto insecti veneno, vt canes venantes solo afflatu perimant.

Apud Rhoxolanos & Lituanos maximi capiuntur vrſi, qui mansueti regibus sunt in deliciis.

Vris.

Vri animalia sunt magnitudine tauri, quæ in Germaniæ siluis reperiuntur.

Vlulis.

Vlulæ in Borsippa, Assyriæ ciuitate, miræ magnitudinis, ac cibo experite inueniuntur.

Ventis.

Gonoessa, Ætolix ciuitas, perpetuis ventis agitur. Seneca in Troade: An carens nunquam Gonoessa vento.

Vnionibus.

Vniones gemmæ reperiuntur in Gange. Mantuanus: Vnioque ingenti candens Gangeticus orbe.

Vitro.

Plinius ait Sidonem vitri officinis quondam fuisse nobilem. Idem lib. 5. Sidonem vocat vitri artificem.

Vitra sunt in India è cryſtallo. et ob id nullum comparatur Indico.

CORNVCOPIAE TEXT.

Vnedonibus.

Iuba apud Plinium testis est Vnedones arbores esse in Arabia quinquagenum cubitorum altitudine.

Vicis.

Habuit insula Taprobana vicos 700. quos pagos dicim⁹.

Vulturibus.

Vultures non aliorum dicuntur Caucaei, quam quod in Caucaſo abundant. Virg. in Buc. Caucaſeasq; refert vo-
lucres, furtumq; Promethei. Hinc orta poetarum fabula de Prometheo, quem ibidem rodi à vulture fabulantur.

Vluæ.

Padusa fluius Rauennæ vicinus plurimum habet vlux.
Mantuanus: Et vlui paræ tellus vicina Padusæ.

Vino, & vitibus.

Tmolus mons Lydiæ, Falernus, & Massicus Campaniæ,
Aulon Calabriæ, optimo abundant vino. Tmolus: Silius
lib. 7. Atque ex illo tempore diues Tmolus. Ouid. lib. 6.
Met. Deſeruere ſui nymphæ vineta Timoli. Falernus: Var-
ro: Quod far comparandum Campano? quod titicū Apu-
lo? quod vinum Falerno? Tibul. Nunc mihi fumofos ve-
teris proferte Falerno. Massicus: Horat. Eſt qui nec ve-
teris pocula Maſſici. Virg. lib. 7. Vertunt felicia Baccho
Maſſica. Aulon: Horat. Et amicus Aulon Fertilis Baccho
minimum: Falernis Inuidet vuis. Mart. Nobilis & lanis, &
Baccho fertilis Aulon, Det pretioſa tibi vellera, vina mihi.
Gaurus quoque mons Campaniæ, vinum habuit lauda-
bile, vt Falernus.

Commendatur & vinum Lesbium. Prop. lib. 1. Leſbiæ
Mentoreo vina bibas opere. Horat. Hic innocentis pocu-
la Leſbij Duces ſub vmbra. Ariſtoteles (vt ſcribit Gell.
lib. 12.) ægrotans guſtato vino Rhodio, inquit, Firmum
hercle vinum, & iucundum. Deguſtato inde Leſbio, Vtrū-
que, inquit, oppidò bonum, ſed ſuauius Leſbium.

Methymna ciuitas fuit in Leſbo, vini bonitate nobilis.
Virg. li. 2. Geor. Quàm Methymnæo carpit de palmitè Leſ-
bos. Sill. lib. 7. Ac Methymna ferax, Latius ceſſere Falernis.

Cæcubum oppidū Capaniæ comendat etiam vini boni-
tas. Mart. Cæcuba Fundanis generoſa coquuntur amicis.

EPITOME.

46

Horat. Cæcubum, & prælo domitâ Caleno Tu bibes vuant.
Fuit & in Caleno vrbe Campaniæ vinum generoſum.
Iuuenalis: Quæ molle Calenum Porrectura viro miſcet ſi-
tiente Rubetam.

Formiæ vrbs iuxta Caietam, antiqua Læſtrygonum ſe-
des, fuit nobilis vino. Horat. Mea nec Falernæ Tempe-
rent vites, neque Formiani pocula. colles.

Serina vrbs Campaniæ ſuperbit etiâ vini bonitate. Mart.
lib. 4. Tu Serina quidem ſemper, vel Maſſica ponis.

De Surrento Campaniæ oppido, Martialis: Surrentina
bibis, nec Myrrhina picta, nec aurum Sume, dabunt calices
hæc tibi vina ſuos.

Habuit & prædulces vuas Alba vrbs Italiæ. Martialis:
Hoc de Cæſareis mitis vindemia cellis Mitit, Iulæo quæ
ſibi monte placet.

Fundanum etiam commendatur à Fundis oppido Cam-
paniæ. Martial. Hæc Fundana tulit felix Autumnus opimi.

Meſſana vrbs Siciliæ, à Mamertinis Campaniæ populis
habitata optimum ferebat vinum. Martialis: Amphora Ne-
ſtorea tibi Mamertina ſeneſta ſi detur, quoduis nomen ha-
bere poteſt. Plinius: Quartum curriculum obtinere pu-
blicis epulis à diuo Auguſto Mamertina, circa Meſſanam
in Sicilia genita.

Chios inſula maris Ægei, & Aruiſum in ea promonto-
rium laudantur vini præſtantia. Silius lib. 7. Et ambro-
ſijs Aruiſia pocula ſuccis.

Veientum Etruriæ oppidum. Horat. Qui Veientanum
feſtis potare diebus. Mart. lib. 2. Veientana tuam ſi do-
mat vna ſitim.

Amingi populi fuerunt, vbi nunc eſt Falernus, quorum
regio Aminæ dicebatur vini feraciſſima. Virg. libro 2.
Georg. Sunt & Aminæ vites, firmiſſima vina.

Thaſus inſula maris Ægei vinum habuit laudabile.
Virgilius lib. 2. Georg. Sunt Thaſiæ vites, ſunt & Mareo
tides albæ.

Mareotis pars Ægypti itidem. Horat. Mentemq; lym-
phatam Mareotico Redegit in veros timores. Stat. lib. 3.
Sil. Sparſit Tyrrhæne Mareotica vina Mineræ. Hoc ui-

CORNVCOPÆ TEXT.

vinum durat in longam vetustatem.

Naxo insularis Ægæi, à fertilitate vini Dionysia dicta est. vnde Pontanus vitigenam eam appellat, dicens: Hanc post vitigenæ spatiantè litora Naxi. Bacchicam Stat. li. 4. Achil. Lemnos, & à tergo decrescit Bacchica Naxos.

Maronæa vrbs Ciconum laudata est vino, quo Vlysses inebriauit Polyphemum. Tibullus: Victa maronæo fedatus lumina Baccho.

Methone quoque vrbs in Thracia, nomen habuit à vini copia. nam Methin Græci ebrietatem vocant.

Tarraco in Hispania, etiam vino claruit. Sill. li. 3. Dat Tarraco puben Vitifera, & Latio tantum cessura Lyzo.

Vina apud Græcos celebrata fuere Prannium Cereri sacrum, Chium, Thasium, Lesbium, Creticum, & apud Syracusanos Polium, Coum, denique & Rhodium.

Celebrantur & alia pleraque loca vini bonitate, quæ omnia longum esset recensere. propterea summam subiiciamus, quod in compendium redeimus ex Plin. lib. 14. cap. 10. Augustus (inquit) Setinum prætulit cunctis. Antea Cæcubo erat generositas in palustribus populeis. Secunda nobilitas agro Falerno. Nascitur Gauranum in summis collibus, mediis Faustinum, imis Falernum. Albanæ vix sunt prædulces. Surrentina in vineis tantum nascuntur, conualescentibus maxime probata propter tenuitatem, salubritatemque. nam quæ spissa sunt, non adeo prosunt morbis. Surrentino medici nobilitatem dabant. Certant Massica æque ex monte Gaurano. Præponuntur Calena, & quæ in vineis arbutisq; nascuntur, Fundana. Augustus probauit Mamertina, circa Messanam Siciliæ genita. Potulana ab auctore dicta etiam laudantur, Retica Falernis tantum posthabentur à Virg. Etruriæ palmam Luna habet, Liguriæ Genua, inter Pyrenæum Alpesq; Massilia. Hispaniarum Laletana, copia nobilitantur. Elegantiæ verò Tarraconensia, atq; Lauronesia, & Balearica ex insulis, Italiæ primis conferuntur. In summa gloria fuere Thasium, Chiumq; ex Chio quod Arnisium vocant. item Lesbium, quod sponte naturæ sue mare sapit. Gratia est & Clazomenio.

Quid autem de Gallicis dicendum? de quibus veteres ni-

EPITOME.

47

hil ferè scriptum reliquerunt, ne alienæ gentis gloria suam ipsi deprimerent. existimabant, fuliginem, & tenebras suis inductum iri, si de nostratibus verba facerent. sciebant enim terram Gallicam populi virtute omnium præstantissimam, vini quoque gloria non esse inferiorem, immo & feliciorem multò. propterea hoc velut coniucentes prætermiserunt, quum tamen sit in confesso Belnensibus, Niuernis, Andegauensibus, Aurelianis, Parisiis meliora non reperiri, etiam si exotica omnia conferre libeat.

Sed iam nostræ copię finem faciamus. nam tametsi cursum omnia, & velut per transfennam attigerimus, remque omnem leui (quod aiunt) brachio excusserimus: satis tamen hæc ipsis etiam litterarum heluonibus fore confido. Quod si quis rem parum accuratè dicat curatam, curet curiosius. habebit saltem, vbi doctrinæ suæ, & eloquentiæ neruos exerceat.

LOCA DIVERSIS REBUS CARENTIA.

ONGRVM videtur, vt rerum copiam subsequatur paupertas. propterea paucis narrare constitui, quibus locis, quæque res desint, vt animi pascantur varietate, quæ tantum voluptatis consuevit parere, quæ tum ciborum diuersitas, mensis. Sed iam hanc rumpamus glaciem, & iter aperiamus lectori.

Insula est Carthaginem versus, Gaulegalata nomine, cuius terra Scorpionem dirum animal Africæ necat.

Dicuntur & in Clupea emori scorpiones.

Nilus vnus omnium fluviorum nullas expirat auras. Plin.

Sigaros Arabiæ est insula, quam canes non intrant: expositiq; circum litora, errando moriuntur.

Tentyræ insulæ Crocodili non adnatant, olfactuq; incolarum, serpentes fugantur.

Ceruos Africa propemodum solanò gignit, nec etiã vrsos

CORNVCOPiÆ TEXT.

Afinis (quod sunt frigoris impatientes) carent Pontus, & Scythia regiones frigidissimæ.

In Arabia Suillum genus non viuit in vlllo genere, maxime in regione Scenitarum populorum.

Mustellæ in Bœotia Lebadia illatæ, solum ipsū fugiunt. In Ithaca lepores illati moriuntur extremis quidem in litoribus.

In Ebuso, Cuniculi non sunt.

In Olympo Macedoniæ monte non sunt lupi. Lupos quoque non gignit Anglia, nec aliunde aduectos nutrit.

In Creta insula non sunt vulpes, nec vrsi, nec vllum omnino maleficum animal præter Phalangium. item non sunt Cerui, nec Apri, nec Attagenæ, nec Erinacei.

Plinius ait in Africa nec esse apros, nec ceruos, nec capreas, nec vrsos.

Idem ait Cornicem nunquam Athenis aspici.

Hirundines Thebarum tecta non subeunt, quoniam vrbs illa sæpius capta sit. nec Biziz in Thracia cernuntur propter scelera Theſei.

In Creta insula non sunt Noctue, & si qua inuecta sit, emoritur. Rhodos aquilam non habet.

Larius lacus est Italiæ transpadanæ, ad quem Ciconiæ non transmeant.

In Fidenate agro iuxta Romam, Ciconiæ nec nidum faciunt.

Picus Martius negatur esse in agro Tarentino.

Perdices non transuolant Bœotia fines in Attica.

Nō est vlla avis in Pōto insula, in qua sepultus est Achilles.

Cerasi in Ægypto, nulla cura vnquam potuere gigni.

Hedera non nascitur in India, nisi in monte Mero.

In Ægypto & Syria, reges inopia abietis, cedro ad clasces feruntur vsi.

Magudaris non prouenit in Cyrenaica regione.

Thymum herbam apibus gratissimā non habet Arcadia.

In Carina monte Crete, muscæ non reperiuntur;

Templum quoque Herculis, Romæ non ingrediebatur.

In Ægypto non nascitur Hebenus arbor.

Timæ in Thracia, & Phrygia non nascuntur.

EPITOME.

48

India neque æs, neque plumbum habet, sed gemmis suis, ac margaritis hæc permutat.

Mures non sunt in Paro insula.

Daulis oppidum est non procul Delphis, vbi Lucinia non parit.

Herodotus ait nullos mulos gigni in Scythia, propter immensum frigus.

Montes non habet Lusitania, teste Strabone.

Cic. ait Anglos oleo carere, & vino, pro quo ceruisia vtantur.

Gauleon regio Libyæ serpentes non nutrit.

In Coronea Bœotia vrbe talpa non gignitur.

AD ILLUSTRISSIMUM MAGNÆQUE

ſpei adoleſcentem, & regio prognatum ſan-

guine Franciſcum Cliuienſem

Rauifiſij Textoris

carmen.

C Vr ego nunc laudum preco tubicenq; tuarum
Has tibi primitias, atq; hæc monumenta laboris
Offero, & inculta fabricatum incude volumen,

Laurigeris Franciſce, puer gratiſſime Muſis?

Hoc fecere tui mores, & candida virtus,

Quæ quantum ſurgit numeroſis menſibus ætas,

Tantum habet augmenti, creſcitq; augmentibus annis.

Tanta tibi in niueo, tam clara eſt gratia vultu,

Tantus in ore lepos, tam claræ in corpore dotes,

Vt triplex habeat lapidoſo in pectore marmor:

Qui tantum ſpecimen non pleno predicat ore.

Quo ſit, vt hos noſter numeroſos tibi mittat Apollo.

FINIS.

VENETIIS apud Ioan. Griphyum.

M D L X I I.

